

SZENTES VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA (2008-2013)

*Tedd, amit most kell, és ne halaszd későbbi időre,
késve teszed másnap azt, ami ma elmaradott.*

/Ovidius/

Készítette: Balogné Berezvai Csilla
környezetvédelmi szakmérnök
Polgármesteri Hivatal környezetvédelmi referense

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	1
1. SZENTES VÁROS BEMUTATÁSA	2
1.1. A település általános jellemzése.....	2
1.2. Természetföldrajzi bemutatása.....	3
1.2.1. Éghajlat.....	3
1.2.2. Geomorfológia.....	4
1.2.3. Vízrajz.....	4
2. KÖRNYEZETI ÁLLAPOT FELMÉRÉS	5
2.1. Környezeti elemek állapota.....	5
2.1.1. Levegő.....	5
2.1.2. Víz.....	6
2.1.3. Talaj.....	9
2.2. Települési és épített környezet állapota.....	11
2.2.1. Települési környezet.....	11
2.2.1.1. Települési környezet tisztasága.....	11
2.2.1.2. Csapadékvíz elvezetés.....	11
2.2.1.3. Bel- és árvízvédelem.....	11
2.2.1.4. Ivóvíz ellátás.....	13
2.2.1.5. Szennyvíz elvezetés.....	14
2.2.1.6. Energiagazdálkodás.....	14
2.2.1.7. Zöldfelület gazdálkodás.....	15
2.2.1.8. Közlekedési infrastruktúra.....	17
2.2.1.9. Kommunikációs infrastruktúra.....	18
2.2.2. Épített környezet állapota.....	19
2.2.2.1. Településszerkezet.....	19
2.2.2.2. Épített környezet állapota.....	19
2.2.2.3. Épített környezet védelme.....	20
2.3. Természeti környezet állapota.....	22
2.3.1. Növény- és állatvilág.....	22
2.3.2. Természetvédelmi területek.....	23
2.4. Környezet-egészségügy.....	28
2.5. Hatótényezők.....	29
2.5.1. Hulladék.....	29
2.5.2. Zaj és rezgés.....	30
3. KÖRNYEZETVÉDELMI BERUHÁZÁSOK	31
4. KÖRNYEZETBIZTONSÁG	32
5. KÖRNYEZETI NEVELÉS	33
6. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET SWOT ANALÍZISE	35
7. CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK A TELEPÜLÉS	37
KÖRNYEZETVÉDELME ÉRDEKÉBEN	
7.1. Környezetvédelmi célok, feladatok.....	37
7.1.1. Levegőtisztaság-védelem.....	37
7.1.2. Vízvédelem.....	38
7.1.3. Földvédelem.....	39
7.2. Települési és épített környezet védelme.....	39
7.2.1. A települési környezet védelme.....	39
7.2.1.1. Települési környezet tisztasága.....	39
7.2.1.2. Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem...	40

7.2.1.3.	Ivóvízellátás.....	40
7.2.1.4.	Energiagazdálkodás.....	40
7.2.1.5.	Zöldterület-gazdálkodás.....	40
7.2.1.6.	Közlekedés.....	41
7.2.2.	Épített környezet védelme.....	41
7.3.	Természet- és tájvédelem.....	42
7.4.	Az emberi egészség védelme.....	42
7.5.	Hulladékgazdálkodás.....	43
7.6.	Zaj- és rezgés elleni védelem.....	43
7.7.	Szemléletformálás.....	44
8.	TERVEZÉS.....	44

BEVEZETÉS

"... a környezet nem más, mint az a hely, ahol mindannyian élünk és a fejlődés nem más, mint valamennyiünk törekvése sorsunk javítására lakóhelyünkön belül. A kettő elválaszthatatlan egymástól."

Gro Harlem Brundtland, Norvégia miniszterelnöke.

A jólét és az életminőség javítása hosszú távon csakis a környezet védelmével, a természeti erőforrások fenntartható használatával lehetséges. Ez a megállapítás globális és helyi méretekben egyaránt igaz. A szélsőséges időjárás, a szokatlan erősségű viharok mind sűrűbben emlékeztetnek a globális környezeti korlátokra. Helyi szinten a települések versenyében is egyre fontosabb a környezet állapota. A zaj, a rossz levegőminőség, a nagy forgalom, az épített környezet elhanyagolása, a helytelen környezetgazdálkodás és az ezek következtében fellépő egészségi problémák az élhetőbb város korlátait jelentik. A városlakók „elmenekülnek”, és az ilyen problémákkal küzdő településeket elkerülik a befektetők is.

A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely biztosítani tudja a jelen szükségleteinek kielégítését anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk lehetőségeit saját szükségleteik kielégítésére.

Szentes város 2008-2013. évekre szóló települési környezetvédelmi programjának a célja a város környezeti állapotának és a város környezeti teljesítményének a javítása, ezáltal egészséges lakókörnyezet biztosítása a város lakossága számára s egyben a város versenyképességének, jövőbeli fejlődési esélyeinek növelése.

Szentes város versenyképessége, vonzereje szempontjából fontos szerepe van a környezetvédelemnek. A program a város környezeti teljesítményének sokoldalú javítását célozza meg.

A program a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 47. §-ában előírt követelményeknek megfelelően tartalmazza:

- a) a települési környezet tisztasága,
- b) a csapadékvíz-elvezetés,
- c) a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,
- d) kommunális hulladékkezelés,
- e) a légszennyezés, a zaj és rezgés elleni védelem,
- f) a helyi közlekedésszervezés,
- g) az ivóvízellátás,
- h) az energiagazdálkodás,
- i) a zöldterület-gazdálkodás,
- j) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének, településre vonatkozó feladatait és előírásait.

1. SZENTES VÁROS BEMUTATÁSA

1.1. A település általános jellemzése

Szentes város a Dél-Alföldön, Csongrád megye északi részén a Tiszától keletre fekszik. A Kurca-főcsatorna szeli ketté. A lakosok száma mintegy 30.000fő, Népsűrűség: 85-86 fő/km²

Szentes elhelyezkedése EU NUTS – rendszer szerint:

NUT 1: Országos szint Magyarország

NUT 2: Regionális szint Dél-Alföldi Régió

NUT 3: Megyei szint: Csongrád Megye

NUT 4: Kistérségi szint: Szentesi kistérség

NUT 5: Települési szint: Szentes Város

Megközelíthető közúton a 45-ös főúton (Hódmezővásárhely illetve Kunszentmárton felől) és a 451-es főúton (Kiskunfélegyháza-Csongrád felől). 1998-ban készült el a 451-es útnak a várost elkerülő szakasza, ami mentesíti a városközpontot az átmenő teherforgalom alól. A város régóta tiszai átkelőhely; 1903-ban épült fel az első Tisza-hídja (a mai átépült vasúti híd, sokáig közúti-vasúti híd volt), majd 1981-ben megépült az önálló közúti híd is.

Vasúton négy irányból érhető el a város: a 147-es számú Kiskunfélegyháza-Orosháza és a 130-as számú Szolnok–Hódmezővásárhely–Makó-vasútvonal keresztezi itt egymást. Szentes első vasútvonalát 1887-ben nyitották meg a város és Kunszentmárton közt, a következő vonal a Szentes-Hódmezővásárhely közti vonal volt 1893-ban, majd 1906-ban megnyílt a Csongrád-Szentes-Orosháza vasútvonal. Egyre több település került be a vasúti forgalom vérkeringésébe, mely által bővült a teher- és személyforgalom, fejlődött az ipar és a kereskedelem. Sajnos az utolsó két évtizedben az úthálózatok fejlődésével, a teher- és személygépkocsik valamint a távolsági buszjáratok elterjedésével jelentősége csökken. Mindazonáltal a szentesi állomás is folyamatosan működik, vasúton is könnyen megközelíthető a település.

Bár a közlekedésben nem játszik számottevő szerepet, de a város megközelíthető vízen is, a szentesi hajóállomás alkalmas tiszai kirándulóhajók kikötésére.

Szentes rendelkezik füves – nem közforgalmú sportrepülőtérral. A szentesi sportrepülőtér a városától délre 4,8 km-re, közvetlenül a Szentes-Hódmezővásárhellyel összekötő 45-ös főút mellett fekszik. A pálya mérete: 750x150 m. Kedvező elhelyezkedése következtében könnyen megközelíthető. A repülőtér alkalmas vitorlázó repülőgépek, motoros repülők és – sárkányrepülők fogadására.

2004- ben alakult meg a Szentes Kistérség Többcélú Társaság.

A kistérséget összesen 8 település alkotja: Árpádhalom, Derekegyház, Eperjes, Fábiánsebestyén, Nagymágocs, Nagytőke, Szegvár, Szentes. A Szentes Kistérség 813,88 km²-en terül el, ami a megye területének 19,09%-a, így a szegedi kistérség után a megyében a második legnagyobb területű.

Szentes város a Kistárség központi települése.

1.2. Természetföldrajzi bemutatása

1.2.1. Éghajlat

A helyi klímára a meleg, száraz kontinentális éghajlat a jellemző. A napsütéses órák száma magas, 2000-2050 óra/év közötti, ezzel az értékkel Szentes az ország legnapfényesebb településeinek egyike. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,6°C, a tenyészidőszak középhőmérséklete 17,2°C. A csapadék mennyisége a kistáj északi részén évi 550 mm-nél kevesebb, amelyből a tenyészidőszakban 300-310 mm jut. A Csongrádi sík legszárazabb és legvízhiányosabb területe. Az uralkodó ÉNy-i szélirány mellett gyakoriak a DK-i szelek is, melyek főként a tavasi hónapokban jellemzőek.

Szentes és térsége éghajlati jellemzői

Éghajlati jellemzők	Értékek
Hőmérséklet évi középértéke	10,2 - 10,6 °C
Legmelegebb nyári hőmérséklet	39 °C
Leghidegebb téli hőmérséklet	-29,1 °C
Évi átlagos hőingadozás	23,5 °C
Utolsó tavasz fagy	április 05-10.
Első őszi fagy	október 25-31.
Évi csapadékösszeg	590 mm
Vegetációs időszak csapadéka	310 mm
Hótakarós napok átlagos száma	33 nap

Átlagos maximális hóvastagság	5,4 cm
Napsütéses órák évi középértéke	2050 óra
Átlagos szélesebség	3,2 m/s

Forrás: Magyarország kistáj-kataszterei 1990.

1. 2. 2. Geomorfológia

Szentes és térsége geomorfológiai szempontból síkvidék, a Tisza és Körös találkozásától D-K-re fekszik. Karakterét két jellegzetes középtáj határozza meg: Alsó-Tiszavidék - Dél-Tiszavölgyi része és a Körös-Maros köze középtáj.

Szentes és térsége az Alföld egyik legmélyebb (78,5-85,0 m) medencerésztében foglal helyet. Földtani telepítését a földtörténeti idők során mélybe süllyedt medencealjzatra települt nagyvastagságú tengeri és édesvízi üledékösszlet határozza meg. A medencealjzat lesüllyedése területenként különböző mértékű volt, általában nyugatról kelet felé ereszkedő. A tengeri eredetű üledék legnagyobb vastagságban (3000-4000 m) az ún. harmadkorban képződtek, anyaguk mészmárga, agyagmárga és homokos anyagú kőzetek. Ennek az üledékösszletnek a porozitása alulról felfelé növekszik, a felsőpannoniai rétegekben eléri a 30%-ot is, jelentős vízkészleteket tartalmazva.

Szentes a Csongrádi-sík észak-keleti részén helyezkedik el. A kistáj a Tisza-völgy irányában lejtős, a marosi hordalékkúphoz kapcsolódó tökéletes síkság. Az agyagos, iszapos felszín közeli üledéket itt már a kistáj keleti részéhez képest, vastagabb infúziós lösztakaró fedi. Ehhez kapcsolódik Szentesen az építőiparban hasznosítható nyersanyag, a téglagyag, illetve az egykori medrek vonalain a homok. A város átlag 84 m tengerszint feletti magasságban található. A várostól nyugatra a Tisza völgyére lejtő alluviális síkság, míg keletre a gyengén emelkedő pleisztocén kori vastagodó infúziós (ártéri) löszhátság helyezkedik el.

Szentes város domborzatát a Kurca, mint természetes mélyvonulat határozza meg. A településen legmagasabb rész a Termálfürdő környéke. Ezzel szemben Szentes legalacsonyabb részei a Disznózug (80,5 m) és a Sportközpont (80,7 m). Környezetföldtani szempontból a város erősen érzékeny a szennyeződésekre porózus felszíni képződményei miatt, ezért nagyon fontos a környezet minőségének megóvása érdekében a minél nagyobb arányú szennyvízelvezetés és kezelés, valamint a megfelelő hulladék elhelyezés és hulladékkezelés. A táj jellemző talajtípusa egyrészt a mélyben sós réti csernozjom, amely morzsás szerkezetű, jó víz- és tápanyag gazdálkodású, termékeny talaj, másrészt a Tisza mentén az öntéstalaj, amely kisebb humusztartalmú, gyengén lúgos, mély termőrétegű, szintén jó vízgazdálkodású, termékeny talaj. Kisebb foltokban réti szolonyecok borítják a felszínt, melyek rossz vízgazdálkodásúak, gyenge vízáteresztő képességgel rendelkeznek, lúgos kémhatásúak és nagyon vékony termőréteggel rendelkeznek.

1.2.3. Vízrajz

Szentes felszíni vízkészletét a település nyugati közigazgatási határán húzódó Tisza, illetve a város nyugati felét észak-déli irányba átszelő Kurca-főcsatorna jelenti.

A 39,359 km teljes hosszúságú **Kurca-főcsatorna** vízgyűjtőterülete az Alföld dél-keleti részét képező, Maros-Körös közének észak-nyugati részén terül el. Határát nyugaton a Tisza,

észak-nyugaton és északon a Hármaskörös, észak-keleten a Szentes-Cserebökényi-Eperjes vonal és a Dögös-Kákafoki-csatorna adja. Délen a Csanádapáca – Orosháza – Mindszentnél húzódik a vízgyűjtőterület határvonala. A behatárolt terület teljes nagysága 1135,3 km², amelyből 853,7 km² mélyártéri rész, 281,6 km² fennsíki rész. A vidék az ország legmélyebb fekvésű térszíne. A Tisza menti területek tengerszintfeletti magassága 85 m, a Kurca-főcsatorna vízgyűjtője pedig 77 m és 81 m magasság között változik.

A Kurca-főcsatorna fő mellékágai a Tőke-, Veker-, Kórógy-, -Mágocs- és Ludas-ér.

A vízrajzi rendszernek legfontosabb folyóvize a **Tisza**, amely egyben az egész természetföldrajzi arculat meghatározója is. A folyó mai helyére a fiatal szerkezeti mozgások idején került és igen széles árterületet alakított ki. A Tiszának és mellékfolyóinak szélsőséges a vízjárása.

A Tisza szabályozását megelőzően, nagyobb árvizek alkalmával a Tisza és a Kurca-főcsatorna közötti területet egyetlen, összefüggő vízfelület uralta, s gyakran itt vezetődtek le a Kőrös nagyobb árhullámai.

A Kurca-főcsatornát, mely eredetileg a **Körös** élő szakasza volt, a folyószabályozásokkal megépült gátrendszer elvágtatta természetes vízutánpótlásától, létrehozva ezt az országos tekintetben egyedülálló holtmedret, azonban a későbbi közvetlen emberi beavatkozás eredményeképpen az eredeti holt-ág jelleg is megváltozott.

A Kurca-főcsatorna és az ahhoz csatlakozó csatornák, erek többféle szerepet töltenek be a térségben: a vízgazdálkodási funkciókon (belvízelvezetés, öntözővíz tározás és szállítás, termál csurgalékvíz befogadása) túl horgászati, sportolási, szabadidő eltöltési, környezetgazdálkodási, sőt turisztikai szerepük is van, a belterületeken, pedig ezeken kívül még városképi, tájésztétikai jelentőséggel is bírnak.

2. KÖRNYEZETI ÁLLAPOT FELMÉRÉS

2.1. Környezeti elemek állapota

2.1.1. Levegő

A település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják. Feladatunk elsősorban a helyi tényezők meghatározása és vizsgálata. Elmondható, hogy a levegő állapotára a település lakossága, a helyben működő ipari-mezőgazdasági és szolgáltató szervezetek, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással. A településen nem működik olyan megfigyelő rendszer, amely folyamatosan pontos képet tudna adni a levegő minőségi állapotáról, így mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

A térségben a környezeti levegő állapotát mutató imissziós adatokat (1.számú táblázat) a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó *Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat* méri. Tájékoztató jelleggel a közelben található Szeged település imissziós adatait mutatjuk be.

Szentesen ipari méreteket öltő, jelentősnek mondható, szennyezőanyag kibocsátó forrás nem található. A térség területén bejelentésre kötelezett légszennyező telephelyeket az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség tartja nyilván. A légszennyező anyagot kibocsátó telepek önbevallás alapján szolgáltatnak adatokat az általuk kibocsátott SO₂, CO, NO_x, szilárd, korom és egyéb anyagokról. A környezetvédelmi felügyelőséghez beérkezett alapadatok alapján elmondható, hogy az ipari tevékenységek környezetterhelése a megengedett határértékek alatt maradnak. A telephelyeken a fűtés által

okozott légszennyezés egyre kisebb mértékű, ami a földgáz tüzelés bevezetésétől, valamint a fűtésrekonstrukciók során a jobb hatásfokú, gazdaságosabb és magasabb igényeknek megfelelő berendezések telepítéséből adódik.

A gépjármű forgalom okozta imissziós hatásokról mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

A mezőgazdaság főleg porral, a különböző energiaszolgáltató berendezések üzemeltetéséből származó anyagokkal, a művelés nélküli területeken a gyomnövények pollenjeivel illetve alkalmoszerűen -a légitermétezők által-, növényvédőszerrel szennyezi a levegőt.

1. számú táblázat

Mérési eredmények					
utolsó mérés időpontja					2008. 02. 12 13:00
SO2	NO2	NOx	CO	Ózon	PM10
12	42.4	58.5	433	7.9	29.9
µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3	µg/m3

kiváló	
jó	
megfelelő	
szennyezett	
erősen szennyezett	

A rendelkezésre álló információk alapján a település levegőjének állapota jónak minősül.

A levegőtisztaság-védelem problémakörének nem lehet figyelmen kívül hagyni a „bűz” okozta környezetterhelést, amely elsősorban az állattartó és feldolgozó telepek környezetében jelentkezik. A szaghatások általában sajátos esetekben és adott légmozgás esetén észlelhetők, ezért többségükben nehezen orvosolhatók. A lakossági panaszok nagy része a lakóterületeken lévő termelő üzemekkel kapcsolatos. Számos telephely úgynevezett „puffer” zóna nélkül a lakott övezetekbe települt vagy körbeépült. Nem kizárható, hogy egy termelő egység a kibocsátási határértéket betartja, ugyanakkor a környezetében lakók számára mégis zavaró.

A 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet „A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről I. számú melléklete, az ország területének légszennyezettségi agglomerációba és zónákba sorolását adja meg. A zónacsoportok megjelölésével az egyes kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok szerint (kéndioxid, szénmonoxid, nitrogéndioxid, benzol, szilárd /PM10/). A rendelet szerint Szentés város a legkevésbé szennyezett kategóriába esik.

2.1.2. Víz

A víz mindennapi életünkben, környezetünkben nagyon fontos szerepet tölt be. Különböző formáját más-más célra használjuk. Víz nélkül nincs élet. Ezért egyértelmű, hogy a környezetvédelem egyik legfontosabb feladata a víz védelme. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a vizek mennyiségi és minőségi védelmét, valamint a fenntartható vízkészlet-gazdálkodást biztosítanunk szükséges, és az esetleges károsodásokat meg kell előzni.

Felszíni vizek

Hazánkban 1994. január 1-től a felszíni vizek osztályozását és minősítését az MSZ 12749 szabvány alapján végzik. A vízminőség a víz fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak összessége. Ez alapján felszíni vizeinket öt osztályba soroljuk: kiváló (I.o.), jó (II.o.), tűrhető (III.o.), szennyezett (IV.o.) és erősen szennyezett (V.o.). Ezen kívül a felszíni vizeinket az

integrált követelményrendszer (ivóvíz, ipari vízellátás, mezőgazdasági öntözés és halgazdaság igénye) alapján is minősítjük.

A település közigazgatási területén belül található jelentősebb felszíni vizek és minősítésük:

Tisza folyó: A Tisza vízminősége a település közigazgatási határa mentén II.-III., azaz jó illetve tűrhető minőségű osztályba sorolható (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2003. évi adatai alapján: Oxigénháztartás: II.; Tápanyagháztartás: II.; Mikrobiológia: III.; Mikroszennyezők: III.; Egyéb jellemzők: II.).

Kurca-főcsatorna: A Kurca-főcsatorna minősítése a IV. illetve az V. osztály, ami a szennyezett illetve az erősen szennyezett kategóriának felel meg. A kettős funkciójú csatornában megjelenő belvizek minőségét jelenleg nem vizsgálják. A legnagyobb vízszennyezők az állattartó telepek, ezen belül is a sertéstelepek. Több helyen a hígtrágyát földmedrű medencében tárolják a termőföldre való kijuttatásig. Nagy intenzitású esőzések során a tárolók megtelnek és jelentős mennyiségű hígtrágya jut a csatornába, majd végül a befogadóba (Kurca-főcsatornába).

A Kurca-főcsatorna vízminőségi állapotát az alábbi tényezők határozzák meg:

- Hármaskörös folyóból érkező öntözővíz
- vízgyűjtő-területen összegyülekező belvizek (ammónium és nitrát bemosódás),
- Kurca-menti települések területeiről származó használt vizek (pontoszerű és diffúz)
- állattartó telepeken kelezkező trágyalé bejutása a mellékcsatornába
- tározott termál csurgalékvizek időszakos bevezetése (relatív nagy sótartalom, nagy PH, nagy nátriumion tartalom, ammónium, fenol)
- kommunális eredetű vizek (illegális szennyvíz bevezetések)
- csapadékvíz-gyűjtő rendszerből befolyó vizek (sós hólé, olaj, kemikáliák)

Zsoldos tavak: A volt Zsoldos Téglagyár felhagyott 6 db anyaggödre vízzel telítődött. A bányatavak rehabilitációjára az önkormányzat 2007. évben tanulmánytervet készített. A terv egyik munkarésze a bányatavak vizének vizsgálati eredményeit értékeli, mely szerint megállapítható, hogy a vizek *oxigén háztartása nagyon labilis*, a *nagy vezetőképesség* értékek, pedig nagyon *magas oldott só* tartalmat jeleznek. A megengedett határértékeket 8-10-szeresen meghaladó mérték jelentősen korlátozza az esetleges halas hasznosítás lehetőségét.

A víz viszonylag alacsony tápanyag szintje mellett jelentkező *magas pH* értékek jelentős kihatással vannak a természetes táplálékviszonyokra, azaz a víz hal eltartó képességére is. A víz kémhatása befolyásolja a szén-dioxid oldódását is, melynek következtében módosulhat a fotoszintézis. Ha a víz pH értéke 9-nél nagyobb, akkor gyakorlatilag nincs oldott széndioxid a vízben, és ezért a nagy szabad széndioxid igényű fitoplanktonok eltűnnek a vízből. A pH tehát jelentős mértékben befolyásolja az algák fejlődését és növekedését. Az alacsony alga szint a zooplanktonok táplálékhiányát eredményezi.

A fenti problémakör az elégtelen vízutánpótlás és az intenzív párolgás következménye. A tavak vize csak talajvízzel pótlódik, ezt jelzi a parthoz viszonyítva aránylag mélyen elhelyezkedő víztükör. A víz és üledék tápanyag tartalma - egy tó kivételével - alacsony. Az eddig leírtak alapján megállapítható, hogy a tavak jelenlegi állapotukban csak korlátozott hal eltartó képességgel bírnak. A tavak jelenlegi tápanyag és környezeti viszonya alapján csak kb. 100-150 kg/ha-os szezonális haltömeg gyarapodás prognosztizálható. Ez nem zárja ki nagyobb mennyiségű hal telepítésének lehetőségét, de a jelenlegi környezeti feltételek mellett a telepített állomány nem fog fejlődni és megmaradási esélyük is kicsi lesz. A halas hasznosítás környezeti feltételeinek javításához feltétlenül szükséges a víz szintjének emelése,

aminek eredményeként oly mértékű hígulás biztosítható, amely már nem veszélyezteti a halak megmaradását.

Termál tó: A Termál tó a 45. sz. közúttal párhuzamosan helyezkedik el, 140,7 ha-on, és 2,8 millió m³ víz tározására alkalmas. Két töegységből áll: a 23 ha-os hűtőtóból és a 117,7 ha-os tározótóból. Ezeket keresztöltés választja el tiltós műtárggyal. A termálvíz használata során a környezetben, elsősorban a felszíni vizekben okozott kár enyhítésére, vízminőség szabályozási funkció ellátása céljából létesült a 9 termelő kút vizét tározó Veker-éri termáltározó (Termál tó). A Veker-éri főcsatornát tehermentesíti, a kertészeti természetben fűtési célra felhasznált nagy sótartalmú termál csurgalékvíz tározásával és biztosítja, hogy az öntözési időnyben ne kerüljön termál csurgalékvíz az öntözőcsatornába. Az Árpád ZRt. kertészetéből érkező termálvíz hőfoka és sótartalma (2000-3000 mg/l-ről 1000-1500 mg/l-re) a hűtőtóban csökken.

A tározó vízszintje a fűtési időny kezdetétől folyamatosan emelkedik, a maximális vízszint 82,50 m. November-decemberben történik a leürítés a Patéi-csatornán keresztül a Veker-éri főcsatornába, amely végül a Kurcába vezeti a felhígult termálvizet.

Felszín alatti vizek

Talajvíz

Szentes és környékén a talajvíz átlagos szintje a terepszint alatt 4m körül van, de Szentestől ÉK-re még ez alá is süllyed.

Szentes város felszín alatti vizeinek állapota - a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet: a felszín alatti vizek állapotának szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló rendelet, valamint a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelet melléklete alapján – az érzékenységi kategóriák (fokozottan érzékeny, érzékeny, kevésbé érzékeny, valamint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések) közül kevésbé érzékeny területek közé tartozik.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet Szentes területét nem sorolja be egyik nitrátérzékeny terület csoportba sem.

A település belterületén belül szinte teljesen kiépült a szennyvízcsatorna-hálózat, így a talajvizek tisztulása várható. A talajvizek nitrát-szennyeződésének mértékéről nem áll rendelkezésre adat.

A település ipari jellegű létesítményei által okozott szennyeződéséről nincs tudomásunk.

Rétegvíz

A 300-800m vastagságú jégkorszaki üledékösszlet porózus rétegeiben tárolódó vízkészlet képezi az ivóvízellátásra hasznosítható vízkészletet.

Hévíz

A térség rendkívül gazdag rétegvizekben, kitűnő vízáadó rétegekkel rendelkezik. A város hévizet adó rétege felső pannóniai korú, melynek vízhozama 1 m³/s-t meghaladó, a szolgáltatott gyógyvíz jellegét tekintve alkáli-hidrogén-karbonátos, kémiai típusa szerint Na-HCO₃-os, általában 60°C feletti felszíni hőmérséklettel.

2.1.3. Talaj

A város természeti erőforrásának a termőföld tekinthető. A talaj a földkéreg legfelső, termékeny rétege, megújuló természeti erőforrás. A talajok képződését a földtani, az éghajlati, domborzati, biológiai tényezők határozzák meg alapvetően. Jelentős talajképződést módosító tényezőnek számít az emberi tevékenység. Természetes talajpusztulás legjellemzőbb formája a víz és szél által előidézett erózió illetve defláció. A termőtalajok erózióját és deflációját az erdőirtások, a helytelen mezőgazdasági behatások is gyorsíthatják. A mezőgazdasági területek táblásításai következtében eltűntek a táblaszéli fásított sávok, a dülő utak menti fasorok, ezáltal felgyorsult a deflációs folyamat.

A víz által okozott erózióhoz nagy mértékben hozzájárulnak a le nem vezetett belvizek okozta károk. Az egykoron kiépített dréncső rendszerek mára már elhanyagolt állapotban vannak, funkciójukat (vízelvezetés) nem töltik be.

A talaj elszennyeződését okozhatja az ipari tevékenységből származó ülepedő por kibocsátás, a hulladéklerakás, a növényvédőszer-műtrágya használat, a hígtrágya elhelyezés, a közutak sózása. A légszennyező anyagok kiülepedése és eső általi kimosódása a talajra, savas és nehézfém-jellegű többletterhelést jelent.

A talajok megóvása, termékenységének fenntartása nem csupán a földhasználó, hanem mindannyiunk hosszú távú érdeke, mivel a földhasználó csak a termőföld területet, az ingatlant birtokolja, annak talaját használja, de a talaj közös vagyonunk, legfontosabb természeti erőforrásunk.

A talaj állapotának ismerete és az állapotváltozás nyomon követése kiemelten fontos feladat. A rendszerváltás óta a kemikáliák alkalmazása visszaesett, ami a talajok, és a talajvíz szennyezésének mérséklését eredményezte. Különös jelentőségűek az állattartó telepek hígtrágyájának kezeléséből és elhelyezéséből adódó veszélyek. A környezeti elemeket kímélő művelési módokat a gazdákkal megismertetve a mezőgazdaság okozta környezeti terhelés tovább csökkenthető.

Jelentős kockázati tényezőnek minősülnek a talajminőség szempontjából az illegális hulladéklerakók is.

A talajrombolás egyik leglátványosabb - a környező területekre is jellemző - formája a bányászat, ezen belül különösen a külszíni kitermelés, ami felveti a felhagyott bányagödrök kezelésének problémáját (rekultiváció elmaradása, illegális szemétklerakás helyszínei, stb.). Fontos kihangsúlyozni, hogy a rekultiváció folyamatainak vége nem jelenti feltétlenül a talajfelszín megállapodottságát, ehhez lehet, hogy több évtized is szükséges.

A még működő, illetve a bezárt helyi hulladéklerakók is potenciális veszélyforrást jelentenek mind addig, amíg a rekultivációk be nem fejeződnek.

A rendszerváltást követően bekövetkező birtok elaprózódások, majd a termelés jövedelmezőségének csökkenése növelte a paragon hagyott földterületek számát. A műveletlen területek elgyomosodtak, ami a talaj termőképességének csökkenéséhez és a levegő pollentartalmának növekedéséhez vezet.

Jellemző talajtípusok

A térséget jellemző felszíni vizek sokaságából adódóan uralkodó talajtípus a karbonátos és szolonyeces réti csernozjom talajok. A térség Észak-keleti részén Nagytőke és Eperjes községek területén nagyobb szolonyeces réti és közepes réti szolonyeces talajok vannak,

mindkét helyen nagy gyepterületek találhatóak. Nagytőke területén jellemzően az "ösgyep" fordul elő.

Szentes és Térségének talajtípusai

Szentes és Térségének talajtípusai	a kistérség összes mezőgazdasági területéhez viszonyítva (ha, %)	
<u>Alföldi mészlepedékes csernozjom</u>	2 250 ha	3,1%
<u>Karbonátos réti csernozjom</u>	26 267 ha	36,5%
<u>Szolonyeces réti csernozjom</u>	17 956 ha	24,9%
<u>Kérges réti szolonyec</u>	3 156 ha	4,4%
<u>Közepes réti szolonyec</u>	5 334 ha	7,4%
<u>Szolonyeces réti</u>	4 970 ha	6,9%
<u>Erősen szolonyeces réti</u>	2 203 ha	3,0%
<u>Karbonátos réti</u>	548 ha	0,8%
<u>Karbonátos öntés réti</u>	3 585 ha	5,0%
<u>Karbonátos csernozjom réti</u>	2 333 ha	3,2%
<u>Mélyben szolonyeces csernozjom réti</u>	415 ha	0,6%
<u>Szolonyeces csernozjom réti</u>	1 793 ha	2,5%
<u>Karbonátos többrétegű humuszos öntés</u>	675 ha	0,9%
<u>Humuszos réti öntés</u>	619 ha	0,8%

Forrás: Növény-egészségügyi és Talajvédelmi Állomás, Csongrád megyei 1999.

Szentes térsége a megye északi részén elhelyezkedő belterjes termelési célú mezőgazdasági területek közé tartozik. Kedvező agroökológiai potenciállal – pl. a megye legjobb minőségű talajainak köszönhetően - rendelkezik, környezeti szempontból kevésbé érzékeny agrárzóna. Így ez az ország egyik stratégiai mezőgazdasági termelésre legalkalmasabb területeinek egyike.

Szentes és Térségének szántóterületeinek átlagos AK értéke

Települések	Szántóterület átlagos AK érték
Árpádhalom	30,00
Derekegyház	32,00
Eperjes	22,78
Fábiánsebestyén	22,00
Nagymágocs	34,00
Nagytőke	21,00
Szegvár	27,82

Szentes	24,00
KISTÉRSEÉG	26,06

Forrás: Helyi települési adatgyűjtés 2002.

Átlagos aranykorona értékek művelési ágak szerint (KSH 2000):
szántó 23,80 AK; legelő: 5,79 AK; rét: 9,65 AK; szőlő 38,89 AK; gyümölcsös: 28,75 AK

2.2. Települési és épített környezet állapota

2.2.1. Települési környezet

2.2.1.1. Települési környezet tisztasága

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. Nemcsak a kívülálló, hanem a településen élő ember számára is a legszembeűnőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, a közutak állapota. A város környezetének rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, esztétikusabb életteret biztosít. Települési környezetünk tisztaságát legjobban mi magunk tudjuk befolyásolni. Szentes település útjai, közterületei, parkjai meglehetősen tisztának mondhatóak. Az önkormányzat a *környezetvédelem helyi szabályairól szóló 21/1993./XI.19./KT. számú és a közterületek és közterület jellegű területek használatának egyes városképi, köztisztasági és építésügyi előírásairól szóló 27/1993./XII.17./KT. számú rendeletében szabályozza az ingatlanok, közterületek tisztántartásával, gondozásával kapcsolatos feladatokat. A település útjainak, közterületeinek tisztántartása Szentes Város Önkormányzata Városellátó Intézmény feladata. Minden évben az önkormányzat megszervezi a tavaszi takarítási akciót. Év közben a vadászok, különböző vállalkozások, Közútkezelő Kht., egyes gazdasági társaságok szerveznek a város különböző részein hasonló akciókat.*

2.2.1.2. Csapadékvíz elvezetés

A város szinte minden utcájában van csapadék-, belvíz elvezető árok, csatorna. Ezek teljes hossza 177,4 km. A Kurca-főcsatorna jelenti Szentes egyik vízgyűjtőjét (a város nyugati részén), míg a másikat a Nagy völgy csatorna (keleti és déli részén). A két vízgyűjtő a Bánomháti temetőnél egyesül, ahol az utóbbi vizét magas Kurcai vízállás esetén csapadékvíz átemelő segítségével juttatják a Kurca-főcsatornába.

2.2.1.3. Bel- és árvízvédelem

Szentes és térségében húzódnak az ország legmélyebb fekvésű területei. Ez az adottság a belvizek kialakulásában és levezetésében idéz elő sajátos körülményeket. A terület egy része mélyártéri terület, aminek biztonságát a Tisza, a Maros és a Hármaskörös árvédelmi rendszerének kiépítését követően sikerült megteremteni. A mentesített árterület a hosszú ideig tartó feltöltődés következtében egyenletes síksággá vált, csak az egykori holtágak és medrek szabdalják fel, teszik változatosabbá.

Az egykor létező érhálózatot, völgyeket és terep-mélyedéseket a folyószabályozást követően megkezdődött vízrendezési tevékenység során belvízlevezető csatornahálózatként hasznosították. A legjelentősebb völgyek és erek alkotják a vízlevezető rendszer vázát.

A térségben lévő már felsorolt főcsatornához másod és harmadrendű többfunkciós csatornahálózat csatlakozik. Jelenleg a Szentés és Környéke Vízgazdálkodási Társulat összesen 447,871 km külterületi csatornát és vízfolyást kezel, míg 102 km Szentés Város Önkormányzata tulajdonában és kezelésében van jelenleg. A Társulat feladata a területi belvízvédelmi és árvízvédelmi feladatok ellátása és az ellátásokhoz szükséges létesítményekkel kapcsolatos teendők elvégzése.

Csongrád megye belvizek által különösen veszélyeztetett területei közé tartozik a **Kurcai belvízvédelmi egység**, ahol esetenként hatalmas területeket borít el a belvíz, ezzel nagy károkat okozva elsősorban a mezőgazdaságnak. Az ár- és belvízvédelmi feladatokat, illetve azok koordinálását az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság látja el. Az igazgatóság működési területén nyolc belvízvédelmi területi egység különíthető el. Ezek közül a harmadik legnagyobb a Kurcai, melynek 1193,2 km² területén a Szentési Szakaszmérnökség az illetékes.

A belvízöblözetek által sújtott területek nagysága

Települések	Terület nagyság
Árpádhalom	4 200 ha
Derekegyház	5 200 ha
Eperjes	6 900 ha
Fábiánsebestyén	6 000 ha
Nagymágocs	6 100 ha
Nagytőke	4 300 ha
Szegvár	7 800 ha
Szentés	32 600 ha
KISTÉRSÉG	73 100 ha

Forrás: Szentés és Környéke Vízgazdálkodási Társulás 1999.

Árvízvédelmi szempontból Szentés város a Tisza és a Körös vízgyűjtő-területére esik. A város belterülete a Tisza bal partja mellett helyezkedik el. A Tisza kapcsán, a településen számolni kell a folyón illetve a mellékfolyóin levonuló árhullámokkal is. Az utóbbi néhány évben súlyos árvizek pusztítottak az országban a Tisza völgyében, ezért a Kormány kidolgoztatta és elindította a kormányhatározattal elfogadott úgynevezett új Vásárhelyi Tervet, amely a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület – és vidékfejlesztését szolgáló programja.

A tervezés folyamatában a teljes csongrádi kanyarulatra is Környezeti Hatásvizsgálat készült és került elfogadásra. A javasolt szabályozás építésének műszaki ütemezése a következő:

- I. építési ütem: a terelőmű megépítése,
- II. építési ütem: a Hármás-Körös és a Tisza torkolati szakasza bal parti hátrametszése és a part-védőmű kialakítása,
- II. B. építési ütem: a torkolat felett a Hármás-Körös jobb parti és a Tisza bal parti bevédése,
- III. építési ütem: a Hármás-Körös torkolata alatt a Tisza bal partjának rendezése.

A védelmi fokozatok az alábbi vízszintek esetén kerülhetnek elrendelésre (mindszenti vízmérce szerint)

I fok. 650 cm

II fok. 750 cm

III. fok. 850 cm

Az egész töltésszakaszon, valószínűleg töltésépítési hibák miatt, már kisebb árvizeknél is jelentkezik szivárgás, fakadóvíz, több szakaszon nincs meg a töltés állékonyságára előírt 1,5 mértékű biztonsági tényező. Különösen rossz az állékonyság a holt illetve az ősmeder keresztezéseknél.

A fentiek miatt az ATIKÖVIZIG rövid távú terveiben a töltésmagasítás, a középtávú tervekben, pedig a töltés-megerősítés és a védett oldali paplanozás szerepel. A Tisza jobb parti töltésének paplanozása szükséges mivel a beépített töltés anyaga vízáteresztő, amely az árvíz esetén a töltéslábnál fakadó vizek megjelenését okozhatja.

2.2.1.4. Ivóvíz ellátás

A közüzemi vízellátást a rétegvizek biztosítják. A városban központi vízműnek tekinthető a Berekháti vízmű, ahol 7db kútból álló 3 kútcsoport létesült. A további 4 db vízmű-kút város különböző részein került megfúrásra. A vízbázis összes kapacitása ~13.000 m³/d, átlagos terhelése 6750 m³/d. A kutak lemélyítése fúrása az 1950-60-as években történt. Egy kútfejlesztés történt 1993-ban Berekháti vízműnél. A város vízmű rendszerén a biztonságos vízellátás biztosítása érdekében több víztározó létesült.

A Berekháti vízműnél 2x500 m³ térfogatú térszíni tároló, míg a Vásárhelyi út - József Attila utca sarkánál 1500 m³-es víztorony épült.

Szentes és környékének vízellátását, valamint a város szennyvízelvezetését és -tisztítását a Szentesi Víz- és Csatornamű Kft. végzi. A szolgáltató önkormányzati tulajdonban van.

A vezetékes ivóvízellátás a belterületen teljes körű, míg a tanyás térségeiben a mutatók rosszabbak. Bár minden tanyában van valamilyen vízforrás, többnyire ásott kút, túlsúlyban azok a tanyák vannak, ahol a víz minősége miatt az ott lakók hordják az ivóvizet. A lakott tanyákra levetítve 45,7 %-ban hordják az ivóvizet a tanyába (esetenként akár közel 3 km távolságból), 28,8 %-ban fúrt, norton kút van, 8,2 %-ban ásott kút van. 16,0 %-ban van vezetékes ivóvízhálózat kiépítve. Ezek mind a kisebb lakott települések közelében lévő, a települések melletti ingatlanok, amelyek azonban már tanyai címmel rendelkeznek.

A szolgáltatott ivóvíz minősége általában megfelel a jelenlegi előírásoknak, bár a börtartalom tekintetében a problémás vízművek közé tartozik a Szentes-Kajáni. A szigorú EU követelmények, illetve a 201/2001 (X.25.) sz. Korm. rendelet szerint a víz arzén, bór és ammónia tartalmára néhány éven belül szigorúbb előírások lépnek életbe. Az új határértékeket 2009. december 15-ig kell teljesíteni. Szentes Város Önkormányzata csatlakozott a Dél-alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Programjához.

2.2.1.5. Szennyvíz - elvezetés

A település csatorna ellátottsági mutatója 2002-ben 36 % volt. Szentesen a keletkező szennyvizek legnagyobb része házi közműpótló műtárgyakban, szikkasztó-emésztő aknában kerültek elhelyezésre. A város sikeresen pályázott, és támogatást nyert szennyvízcsatorna-hálózatának bővítésére. 2004-ben kezdődtek el a csatornaépítési kiviteli munkálatok. A hálózat 2007-re kiépült szinte 100 %-os lefedettséget ért el. Napjainkban a bekötött lakások száma 8.506 db, mely 70%-nak felel meg. A hálózatra való csatlakozás folyamatos. 1964-ben kezdődött a szennyvíztisztító telep I. ütemének kiépítése. A Szennyvíztisztító Telep jelenlegi kapacitása 10000 m³/nap. A csatornázási program megvalósulásával szükségessé válik a Szennyvíztisztító Telep korszerűsítése.

A Szennyvíztisztító Telep környezetterhelési díjának csökkentése céljából vízjogi megvalósíthatósági tanulmányterv készült a létesítési vízjogi engedélyezési terv készítéséhez.

2.2.1.6. Energiagazdálkodás

Gázellátás

Az ÉGÁZ- DÉGÁZ ZRt. Szentesi Kirendeltsége Szegvár, Mindszent, Derekegyháza, Nagymágocs, Árpádhalom, Fábiánsebestyén, Eperjes, Gádos, Nagyszénás, Tömörkény, Csongrád, Felgyő, Csanytelek, Baks helységek földgáz szolgáltatási tevékenységét látja el. Szentes városában 1969-től kezdődően épültek meg az ellátást biztosító gázelosztó vezetékek. Az 1990-es évek elején a DÉGÁZ Rt. újabb gerincvezetékét építetett a városban, a Nagyhegyi területet határolva. A meglévő hálózat a város mostani és várható gázmennyiségi igényeit megfelelően képes ellátni. A meglévő gázcsőhálózatból a gerincvezetékek hossza 121.289 m, a leágazások hossza 51.134 m. A vezetékes gázzal ellátott lakások száma 9.693, míg az intézményi, ipari, mezőgazdasági vállalatoké 981. A bekötések száma (leágazások): 5667 db. A tanyák elenyésző részében található korszerű gáztartály.

Villamos energia

Szentes elektromos energiával történő ellátását a szegedi székhelyű DÉMÁSZ ZRt. biztosítja, a város északi területeinek egy részét az Eon-Titász Rt. látja el. A DÉMÁSZ ZRt. Szentesi Kirendeltsége Szentesen kívül Szegvár, Derekegyháza, Nagymágocs, Fábiánsebestyén, Eperjes, Nagytőke települések szolgáltatási tevékenységét is ellátja. Az elektromos energiával való ellátottság Szentesen, a külterület kivételével teljesnek mondható. A háztartási villamos energiával ellátott fogyasztók száma 29.739 fő. A tanyák 70,9%-ában megoldott valamilyen módon az áramellátás. 68,5%-ban vezetékes, a fennmaradó részben (2,4%), pedig generátorral oldják meg. A tanyák 29,1%-ban nincs áram. A lakott tanyák 85,6% van vezetékes áram, 4,1%-ban generátor, és csak 10,3 %-ban nincs semmilyen áramforrás.

A 2004-es Magyar Villamosenergia-rendszer Hálózatfejlesztési Terve alapján a DÉMÁSZ ZRt. tíz éves előretekintéssel készített hálózatfejlesztési tervet. Két terhelésnövekedési ütemre készítette el, a kisebbik 1,5%-os növekedési ütem a teljes terület átlagos növekedését veszi figyelembe, míg a második változat az utóbbi évek helyileg regisztrált tényleges fejlődési ütemét követi.

A hálózatfejlesztési tervben konkrétan szerepel Szentes, ugyanis az ZRt. részletes vizsgálatot folytatott egy Csongrád-Szentes 120 kV-os vezeték létesítésére. A fejlesztési terv azonban jelenleg nem tartja aktuálisnak a megvalósítását, ugyanis azt a DÉMÁSZ Rt. halaszthatónak

ítélte meg. A következő – 2 év múlva esedékes – felülvizsgálatnál a fejlesztést újra fogják vizsgálni.

Közvilágítás

A 2008. februárjában befejeződött hálózat rekonstrukciók és fejlesztések eredményeként Szentes belterületén 4413db korszerű lámpatesttel megoldott a teljes közvilágítás. További hálózat fejlesztések a városfejlesztési tevékenységekkel összefüggésben lesznek szükségesek.

Geotermikus energia

Az úgynevezett geotermikus energia mezőgazdasági hasznosításának egyik kiemelkedő centruma Szentes. A lakások és közintézmények kommunális távfűtési energiaellátásánál felhasznált geotermikus energia mennyiségét illetően is vezető szerepet játszik a város a Dél-alföldön. Ipari hasznosításakor elsősorban üzemi épületek fűtésére, valamint technológiai melegvízellátásra használják fel. Előfordul azonban a fenti hasznosítási formák kombinációja is, mely során a magas hőmérsékletű vizet először légterek fűtésére, majd hőfokának csökkenésével használati melegvízellátásban vagy padló- és talajfűtésben, végül fürdőkben hasznosítják.

A városi *táv hőszolgáltató* rendszer alapvetően négy hőközpont rendszeréből és azok szoros kapcsolatából áll, melyek a Kurca parti, a Debreceni utcai, a Kossuth utcai és a Köztársaság utcai lakótelepi fűtőmű (ezek termásvíz üzeműek, szükség szerinti gázkazán rásegítéssel) és hozzá illesztett hőhasznosító rendszerek. 1998. óta a rendszer automatikusan vezérelt és felügyelt. Hasonló geotermikus rendszer Európában csak Izlandon, Reykjavíkban található.

A központi fűtéssel rendelkező lakások száma 6930, valamint további 94 közület rendelkezik távfűtéssel. A központi fűtéssel ellátott lakások a távfűtéses, az etázsűtéses és az egyedi kazánfűtéssel rendelkező lakásokat jelentik. Jelenleg az elhasznált hévizek elfolytatásos rendszerrel, környezetszennyező módon, felszíni befogadóba kerülnek, kivéve a Kertvárosban, ahol visszasajtolással kerül elhelyezésre.

Alternatív energia

A geotermikus energia-hasznosításon kívül Szentes nem büszkélkedhet további alternatív energia használatával. Azonban folyamatban van egy, az országban egyedülálló biomassza erőmű tervezése. A megvalósítás helyszíne a Szentesi Ipari Park keleti zónája. Az erőmű almos baromfitrágyából állati- és kommunális eredetű szennyvíziszap felhasználásával állít majd elő 2,8MW hőenergiát forrógőz állapotban és 1,4MW elektromos energiát. Az erőmű moduláris rendszerű. A beruházás során az I. modul megépítésére kerül sor. További fejlesztés során lehetőség nyílik akár az egész város elektromos ellátásának biztosítására.

2.2.1.7. Zöldfelület gazdálkodás

Erdő

Szentes térségének erdősültsége rendkívül alacsony. A 35.325 ha közigazgatási területnek csak 2,89 %-a, 10.242 ha erdő. Az erdők túlnyomórészt folyó melletti galéria erdők, továbbá szétszórt, kis területű gazdasági erdők és városi parkerdők. Szentes Város Önkormányzata 45 ha erdőterületen folytat erdőgazdálkodói tevékenységet. 2008. évben kell elkészíteni újabb tíz évre az erdőgazdálkodói üzemtervet. A tervezés során az erdőrészek faállományának pontos felmérése megtörténik, amely alapját képezi az erdőtelepítési, illetve az erdő-felújítási tervek elkészítésének, valamint a fenntartási munkák ütemezésének.

Mezőgazdasági területek

Szentesen és térségében a természeti erőforrásokat, lehetőségeket és a társadalmi adottságokat figyelembe véve a legfontosabb ágazat a mezőgazdaság. A mezőgazdaság a korábbi évszázadokban az akkori piaci viszonyoknak megfelelően az extenzív állattenyésztésen, az ahhoz kapcsolódó gyepgazdálkodáson, valamint a szántóföldi termelésen alapult. Emellett folyamatosan nyert teret a kertészet, annak keretében a zöldség- és gyümölcsstermesztés, amely napjainkra Szenteset és környékét országos jelentőségű zöldségtermesztő tájjá alakította át. A termőtáj zöldségkertészetének kialakulása a vidék természetes vízbőségéhez, a Dél-alföld meleg, napfényes klímájához és a bőségesen rendelkezésre álló geotermikus energiához kapcsolódik.

A Dél-alföld jellegzetesen száraz, aszályos nyarait kompenzálva nagy területeken megoldott a szántóföldi kultúrák öntözése.

A szántó művelési ág nemcsak a szántóföldi növénytermesztést foglalja magába, hanem a szabadföldi kertészeti termelést is. A szántóföldi növénytermesztés jellegzetes növényei a gabonafélék és a takarmánynövények.

Mezőgazdasági területhasználat (KSH 2000) 100 %

Összes mezőgazdasági terület: 28780,12 ha.

1. Szántó, és szántóként használt kert: 22605,96 ha (78,5 %)
2. Rét: 1751,14 ha (6 %)
3. Legelő: 4102,44 ha (14,25 %)
4. Gyümölcssterület összesen: 189,27 ha
termőterület: 143,38 ha
5. Szőlőterület összesen: 46,86 ha
termőterület: 44,94 ha
6. Konyhakert: 84,46 ha
7. Szőlő, gyümölcs, kert, udvar: 320,59 ha (1,11 %)
8. Üvegház, fólia: 128,79 ha (0,44 %)

Zöldfelületek gondozása

A városüzemeltetési feladatok közül a parkfenntartást a Városellátó Intézmény látja el. A tevékenység keretében 270.700 m² zöldfelületet, 932 m² virágfelületet, 822 m² élő virágágyat, 8500 m² cserjét és 4000 db fát gondoznak. A városi parkokban 18 darab játszótér gondozása és karbantartása is feladatuk. Az önkormányzat által gondoztatott városi zöld felületen a gyep kezelésének sűrűsége szerint kategóriákra osztott, mely szerint I. kategórián (intenzív) belül 15.887 m², II. kategórián belül 181.123 m², a III. kategórián belül, pedig 63.456 m² gyepfelület ápolásáról gondoskodnak. A kullancs és szúnyogirtás megszervezése szintén a Városellátó Intézmény hatáskörébe tartozik, nem különben az aknázó moly, a szövőlepke, levéltetű, és arankairtás, melyeknek az elvégzésével szakcégeket bíznak meg. A rágcsálóirtást igény szerint végzik a lakótelepi részeken. A védekezésre használt szerek a közterületi felhasználásra engedélyezettek, részben biológiai permetszerek

Az önkormányzat az úgynevezett zöld programjának keretén belül immár több éve a lakosság bevonásával szépíti Szentes környezetét. A városszépítő mozgalom neve: Virágszínvonalasabb Szentesért.

Az ingatlanok előtti zöld terület gondozása az ingatlan tulajdonosok feladata. Szentes Város Polgármesteri Hivatala Közterület-felügyelői ellenőrzésük alatt tartják a közterületeket.

Hagyománnyá vált a „Nagymama program”. E program keretében tavasszal a nagymamáknak a város 10.000 db virágpalántát ad, melyet az utcára ültetnek ki unokáikkal. Az újszülött babák „Új Életfát” kapnak ajándékba, melyeket a szülők elültetnek, és együtt gondozzák azokat gyermekeikkel.

2.2.1.8. Közlekedési infrastruktúra

A város közlekedési hálózatát a közúti, a vasúti, a vízi és a kerékpáros közlekedés elemei alkotják. A közúthálózati elemeket tekintve a települést nem érintik gyorsforgalmi utak (a megyei területrendezési terv alapján a közeljövőben sem terveznek ide gyorsforgalmi utat). A főutak közül a városon halad át az országos főútvonalakhoz tartozó 45.sz. főút (Hódmezővásárhely – Szentes – Kunszentmárton) kapcsolatot teremtve 44.sz. főút és a 47.sz. főút között., illetve a 4516 jelű út (Nagytóke – Szentes), valamint a 451.sz. főút (elkerülő út). A megyei területrendezési terv új főúti kapcsolatként nevezi meg a Szentes- Orosháza közötti kapcsolat megteremtését, amely Szentes térségében a 45.sz. főútból ágazik ki és a 4405.j.ök. út nyomvonalának települések belterületén kívüli szakaszait felhasználva halad Orosháza felé.

Szentes város közigazgatási területén 248,726 km **úthálózat** van kiépítve, melyből 101,726 km a Magyar Közút Kht. kezelésében van. Ebből belterületen önkormányzati tulajdonában és kezelésében 147 km, állami tulajdonban a Magyar Közút Kht. kezelésében, pedig 7 km útszakasz található.

A város útjait az önkormányzat folyamatosan újítja fel, pl. az utóbbi két évben pályázatainak forrás segítségével megközelítőleg 75.000 m² út felületet került felújításra. A szennyvíz csatornahálózat kiépítésével egyidejűleg, mintegy 230.000 m² (~ 50 km) útszakasz kapott új szőnyegezést. A város belterületén valamennyi utca burkolt felülettel rendelkezik.

A lakott tanyák 39,9 %-hoz vezet kiépített út, 41,6 %-hoz pedig földút. A tanyák több mint 50%-ához csak földút vezet, amely az időjárástól függően járható. Ez jelentősen megnehezíti az ott lakók életét. Előfordulnak olyan időszakok, amikor hosszabb-rövidebb időre teljesen elvannak vágva a külvilágtól.

A **kerékpárút** teljes hossza a városban 13,8 km, mely a 2005. szeptemberében a vásárhelyi úton felfestéssel kialakított kerékpársávval tovább bővült. A Tisza jobboldali védtöltésén, Csongrád és Szentes között (csongrádi fahídtól a közúti Tisza-hídig), kiépült 7 km hosszúságú kerékpárúttal a város kapcsolódik a nemzetközi Euro Velo útvonalhoz. További 33,5 km kerékpárút tervezése van folyamatban, melyből a kistérségi kerékpárút 30 km hosszúságú.

A városi, azaz önkormányzati kezelésben lévő utak- járdák- hidak- kerékpárutak fenntartása és üzemeltetése a Városellátó Intézmény feladatkörébe tartozik, amely összességében 147 km portalanítt utat és 204 km járdahálózatot jelent.

A **vízi közlekedést** illetően a Tisza, mint országos jelentőségű vízi út van jelen. A folyami hajózás azonban a Tisza teljes magyarországi szakaszán drasztikusan leszakadt az európai fejlődési trendtől. A Tisza 160-254 fkm közötti, 94 km hosszú vízi út szakaszának egy részét érinti a település, amely IV. osztályú. Szentes helyi jelentőségű, elsősorban személyforgalmat és turisztikai célokat szolgáló kikötőként szerepel a megyei területrendezési tervben.

A szentesi *sportrepülőtér* a városától délre 4,8 km-re, közvetlenül a Szentes Hódmezővásárhellyel összekötő 45-ös főút mellett fekszik. A pálya mérete: 750x150 m. Kedvező elhelyezkedése következtében könnyen megközelíthető.

A repülőtér alkalmas vitorlázó repülőgépek, motoros repülők és –sárkányrepülők fogadására. Az Egészségügyi Minisztériumban végleg döntöttek arról, hogy Szentesre telepítik a légimentő-bázist, a szentesi sportrepülő felkészülten várják a fejleményeket. A repülőtér közvetlen szomszédságában képzelik el a város vezetői a bázist, amely a mentőhelikopterek parkolóhelye, szervize lesz. Mivel nagyobb lesz a légi forgalom, jobban oda kell figyelni az irányításra, hiszen a mentőhelikopternek nyilván elsőbbséget kell kapnia, ha kell, úgy, hogy a vitorlázó leszáll.

A szentesi sportrepülők a közelmúltban új gépeket vásároltak, mert egyre több fiatal igazol a klubhoz. Az egyesületnek át kell gondolnia a jövőbeni működést, ha a városhoz közeli repülőtér mellé költözik a légimentő-bázis, hiszen a helikopternek mindig elsőbbséget kell majd adni.

Szentesen az Országos Vasúti Szabályzat szerinti vonalkategóriák közül nemzetközi törzshálózati *vasúti* fővonal (A1) és hazai törzshálózati fővonal (A2) nem halad keresztül. A település a 130. Tiszatenyő-Hódmezővásárhely-Makó, a 147. Kiskunfélegyháza-Szentes-Orosháza és a 146. számú mellékvonalalal kapcsolódik a belföldi vasúthálózathoz, melyek a magyar vasúthálózat egyéb fővonalai (B1) közé tartoznak. Az említett vonalak egyben a Szentesi Regionális Vasút hálózatát alkotják, amely egyike az 1995-96-ban megalakított 20 regionális vasútnak. Teljes hossza 233,3 km, 15 település vasúti kapcsolatát biztosítja a Tiszatenyő-Martfű-Tiszaföldvár-Kunszentmárton-Szentes-Mindszent-Hódmezővásárhely-Makó;

Kecskemét-Kunszentmárton-Szentes;

Kiskunfélegyháza-Csongrád-Szentes(39 km)-Fábiánsebestyén-Gádos-Orosháza (40 km) útvonalakon keresztül.

2.2.1.9. Kommunikációs infrastruktúra

A hírközlés (rádió, televízió) terén Szentes az Antenna Hungária Rt. Országos Tarnzithálózatának egyik telephelye, míg a mikrohullámú hálózatok korlátozási sávval Szeged-Szentes-Kunszentmárton hálózatának részei, valamint térségi szerepkörű TV és URH gerincadó található a településen.

A vezetékes távközlés alapján hazánk 54 primer körzetre van osztva. Az előfizetők négy nagyobb tulajdonosi csoporthoz kapcsolódva érhetik el az úgynevezett koncesszió köteles vezetékes távbeszélő szolgáltatást, amely a kilencvenes években és még napjainkban is a távközlési piac meghatározó szegmense. Vezetékes telefon, internetes és üzleti kommunikációs (hang- és adatátviteli) szolgáltatást nyújtanak.

A vezetékes fővonalak száma 2001-ben csökkenésnek indult, ami alapvetően az egyéni fővonalszámok csökkenésére vezethető vissza.

A lakott tanyák mindössze 16,9 %-ban nincs semmilyen telefonos elérhetőség. (Szentes környéki tanyák felmérése, 2005)

A vezeték nélküli – mobil - távközlési szolgáltatást nyújtó, jelenlegi három magyarországi társaság (T-Mobil, Pannon GSM, Vodafon) jelen van Szentesen.

A Gondozási Központ bázisán a külterületi lakosság részére elektronikus jelzőrendszeres segítségnyújtási rendszer működik (Szentés-Lapistó, Szentés-Nagytóke, Derekegyháza, Szegvár). A rendszer folyamatosan bővítés alatt áll (Eperjes).

A városban a kábeltelevíziós vezetékes műsorelosztó szolgáltatást a Szentési Kábel Kft., a TV Network, a Tanet Kft. és a MÁV Lakásszövetkezet végezi.

2006. évben épült ki az optikai kábelrendszer a kistérség egészében, Szentés központtal.

Civil szerveződésű helyi televíziós műhely működik a városban.

Jelenleg egy hetilap jelenik meg rendszeresen Szentési Élet címen. Havi rendszerességgel megjelenő újság a Városi Visszhang. A helyi kiadványok többségét a Szentési Nyomda állítja elő. Kiemelkedő a látogatottsága a város elektronikus újságjának, a Szentési Mozaiknak.

A város közszolgálati rádiója a Rádió Szentés. Közel százezer hallgatóhoz jut el a 106.1 MHz-en a nap 24 órájában a műsoruk.

2.2.2. Épített környezet állapota

2.2.2.1. Településszerkezet

Szentés – az úgynevezett udvaros halmaz településmagjával – jellegzetes alföldi parasztváros. Szentés eredeti településhálózata - mint a többi Csongrád vármegyei település - a törökök kiűzéséig többször is elpusztult. Ezt követően olyan új településszerkezet alakult ki, amely az Alföld legnagyobb részére jellemző. A megyében öt városias település maradt meg - ma is a legnagyobb városai a megyének -, ezek közül az egyik Szentés.

A város központjának kiépülése döntően 1880-1900 közötti időszakra tehető. A folyóparton települt városokhoz hasonlóan a vízpart, az átkelési hely közelében, a katolikus és a református templom, valamint a Kurca-főcsatorna közötti területen alakult ki. Ebben az időben készült el a vármegyeháza, a bazársor (Haris-bazár), a Petőfi Szálló. A századforduló és az első világháború között épült fel a városháza, az új református iskola, majd az új katolikus plébánia (1936.) Ezzel a Kossuth tér (volt Piac tér), és az Erzsébet tér (volt Köztársaság tér) elnyerte végleges formáját. A városközpont kompozíciós szempontból legfontosabb sajátossága a Kossuth utcára felfűzött egymásba nyíló terek sora (Erzsébet tér, Kossuth tér, Szent Miklós tér, Luther tér).eleme a református nagytemplom, amely a szokásostól eltérő elhelyezkedésével a térnek egyedi karakteres megjelenést biztosít.

A város további fontos településszerkezeti elemei a külterületen lévő tanyák. A XVIII. század végi szentesi tanyavilág térbeli elhelyezkedésére jellemző, hogy azok csak a város közvetlen határában, az úgynevezett belső legelőt övező szántóföldi tanyák zónájában találhatóak.

Szentés település szerkezetét meghatározó 13 városrészre oszthatjuk: Belváros, Kisér, Bereklapos, Termál telep, Kertvárosi lakótelep, Dr. Nagy Sándor telep, Kertváros, Hékéd, Felsőpárt, Alsópárt, Nagyhegy belterületi része, Nagyhegy kiskertek, Berek.

2.2.2.2. Épített környezet állapota

Szentés lakásállományának 48,5 %-a összkomfortos, és a komfortos lakások aránya is magas (26 %). A lakások közel 50%-a kétszobás, míg 25%-uk háromszobás.

A 70-es-80-as évek során iparosított technológiával 66 db épület készült, ebből 1db tíz szintes, 5 db 11 szintes, a többi, pedig kevesebb szint számú.

Az önkormányzat sikeresen pályázott az iparosított technológiával épített lakóépületek energiatakarékos felújítására. Az un. panelprogram keretében 13 db lakóépület került felújításra.

2.2.2.3. Épített környezet védelme

Csongrád megyében viszonylag kevés védett műemlékek található. A műemlékek többsége főleg a történelmi városokban maradtak fenn. Így nagyon fontos Szentes város közigazgatási határán belül elhelyezkedő örökségi értékek megőrzése. Szentesen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal műemléki nyilvántartása alapján 15 objektum áll országos, nemzeti védelem alatt.

Egyedi védett objektumok	Található	Épült	Stílus
<i>Ecseri templomrom</i>	Szentesről a Szarvas felé vezető úton	14. sz.	gótikus
<i>Szent Miklós magyar ortodox templom</i>	Kossuth utca 4.	1786	késő barokk
<i>Református templom</i>	Kossuth tér	1808-1825	kora klasszicista
<i>Római katolikus templom (Szent Anna),</i>	Erzsébet tér 2.	1843-1847	klasszicista
<i>Kozta József Múzeum (2006-ig) (Volt Ligeti Új Vendéglő)</i>	Széchenyi liget 1.	1840 körül	késő klasszicista
<i>Donáti-Szélmalom</i>	Donát utca 73.	1866-67	-
<i>Kukoricagóré és jégverem</i>	Páva utca 3.		
<i>Péter Pál Polgárház</i>	Petőfi utca 9.	1830 körül	klasszicista
<i>Mátéffy-Burg féle "gölyás" Polgárház</i>	Petőfi utca 4.	1840 körül	klasszicista
<i>Református lelkészlak</i>	Kiss Bálint u. 2.	1836	klasszicista
<i>Konferencia Központ, Szentesi Levéltár, Koszta József Múzeum (Volt Megyeháza)</i>	Kossuth tér 1.	1883	neoreneszánsz
<i>Szentháromság-szobor</i>	Köztársaság tér		neoreneszánsz
<i>Csárda (volt kikötői csárda)</i>	Szenta Anna utca 17.	18. sz.	
<i>Petőfi Szálló (NKÖM 9/2004. (IV.13.)jogszabály értelmében)</i>	Petőfi utca 2.	1898	szecessziós
<i>Zsoldos-féle Téglagyár gyártó épület (Hoffman-kemence) és lakó-iroda épülete</i>			

Műemléki környezet határai:

Kurca-part, 122 hrsz.-ú telek északi határa, Tóth J. u., 6 hrsz.-ú telek északi határa, 7 és 8 hrsz.-ú telek keleti határa, 17/2-28-27-844 hrsz.-ú telkek északi határa, 842-841-840 hrsz.-ú telek keleti határa, 838-837 hrsz.-ú telkek északi határa, 837-833-832-829 hrsz.-ú telek keleti határa, 5592 hrsz.-ú telek keleti és déli határa, 5600-5601 hrsz.-ú telek keleti határa,

5577 hrsz.-ú telek északi, keleti és déli határa, 5604 hrsz.-ú telek határai, 5605-5606-5609-5614 hrsz.-ú telek keleti, ill. északi határa, Szent Imre herceg u., 5652-5653 hrsz.-ú telek északi határa, Kisér u., 5629 hrsz.-ú telek délnyugati határa, Kurca-part.

Forrás: Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testületének 14/1998. (VII. 03.)KT számú rendelet 1. sz függelék

Képviselő-testület a 32/2003. (XII.5.) KT rendelettel, melynek 1. számú melléklete tartalmazza a helyi védelem alatt álló létesítményeket:

Karakteres utcaképek	1. Kiss Bálint utca 2. Petőfi utca 3. Farkas Mihály utca	
Egyedi helyi védelemben álló objektumok	Található	Épült
Barokk haranglábak	Nagynyomás 46.	1805
Kálvária-szobrok, stációk	Kálvária temető	1817
Szent Vendel-szobor	Bánomháti temető	1867
Családsegítő Intézet (Volt Gőz- és kádfürdő)	Széchenyi liget	1870
Horváth Mihály Gimnázium	Szent Imre herceg utca 2.	1888
Zeneiskola (Volt Úri kaszinó)	Kiss Bálint utca 11.	1893
Ármentesítő Társulati Székház	Kiss Bálint u. 13.	1893
Kuczori Szivattyútelep	Felsőrét 55.	1893
Kórház	Sima Ferenc utca 44-58.	1902
Evangélikus templom	Kossuth utca 9.	1905
Városháza	Kossuth tér 6.	1911
Városi Bíróság (Volt Járásbíróság és fogház)	Erzsébet tér 4.	1911
Árpád-Agrár Rt. Kenyérgyár (Volt Zsoldos kenyérgyár)	Arany J. u. 4.	1911
Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola	Erzsébet tér 1.	1912
Petőfi S. Ált. Iskola (Volt Polgári leányiskola)	Petőfi u. 15.	1913
Felsőpárti református templom	Jókai u. 71	1914
Vasútállomás	Kolozsvári utca 2.	1928
Kiss Bálint Református Általános Iskola	Kossuth tér 2.	1929

Városi Gyermekkönyvtár, Lakóház, üzletek (Volt Szentesi Takarék és bérház)	Petőfi utca 1.	1929
Zsidó szertartásterem	Nagynyomás 48.	1930
Dózsa ház, Sportház (Volt Horthy-ház)	Csongrádi u. 2.	1937
Hősök Erdeje (I. vh-ban elesett szentesi katonák emlékét őrző kegyeleti emlékpark)	Hrsz.: 8288/1	1932
Zsidó temető sírkövei	Izraelita temető	

Városszerkezeti jelentőségű területek Tagolódása:

- a) Felsőpárt (védett városmag-Sima F. u.-Boros S. u.-Szalai u.- Rákóczi F. út-Jövendő u. által határolt terület)
- b) Alsópárt (Vásárhelyi út-védett városmag-Új utca folytatása- Somogyi B. u.-Kossuth u.-Kosztá J. u.-iparterület-temető által határolt terület) Szalai u.-Rákóczi F. u.-Kosztá J. u.-iparterület-temető- Vásárhelyi út-Báthory u.- Nagyvölgyi csatorna-Ürge u.-Mentő sor-Dugovics Titusz u.- Gergely u.-Kurca által határolt területnek a történelmi városmagon kívüli és nem tömbtelkes beépítésű része
- c) Kisér (Vásárhelyi út-Báthory u.-Nagyvölgyi csatorna-Ürge u.-Mentő sor-Gergely u.-Kurca-védett városmag által határolt terület)

Városképi és városszerkezeti jelentőségű terület:

Kurca-Sima F. u.-Ady E. u.-Kristó N. I. u.-Arany J. u.-Farkas M. u.-Ady E. u.-Horváth M. u.-József A. u.-Lakos tér- Vásárhelyi út-Szent Imre herceg u.- Kurca által határolt terület.

2.3. Természeti környezet állapota

2.3.1. Növény- és állatvilág

Szentes területén a Tisza, a Hármaskörös és a Kurca megléte különleges természeti képet varázsol a tájnak. E vizek és az azt zöld szalagként kísérő erdősávok javítják a városi klímát, s ugyanakkor menekülőhelye is a pihenésre és nyugalomra vágyó városi embereknek. A várost átszelő Kurca-főcsatorna számos növény és állatfajnak ad otthont. A hullók közül a melegedő partokon rakja le tojásait a mocsári teknős és a vízisikló. A csatornát kísérő parti sáv búvó- és fészkelő-helyet nyújt számos madárfajnak. A vizek környékén a fokozottan védett, vörös könyves vidra nyomaira bukkanhatunk. A közelmúltban betelepített hódcsalád remélhetőleg megtalálta életfeltételeit. A vizek természetes halfaunája is gazdag. A horgászvizek haltelepítéséről a horgászegyesületek gondoskodnak.

A Tisza illetve a Körös töltésén haladva látható, hogy az egykor szabadon áramló vízfolyások a XIX. században megvalósított folyószabályzása a széles árteret két részre osztotta: az árvízvédelmi töltésen belüli hullámtérre és a mentett ártérre. A meder vonalát bokorfüzesek kísérik, melyek többek között a fűzefajok fő vonulási területei. Természetvédelmi szempontból értékes erdők a parti zónában lévő hazai fűz- és nyárfajokból álló puhafaligetek, és a magasabb területeken megmaradt tölgy-köris- szil fajokból álló keményfa liget maradványai. A hullámtér gazdag madárközössége minden évszakban mutat meg magából néhány példányt a figyelmes tûrázónak. A parton, bedőlt ágakon nagy kócsagok, szürke

gémek, bakcsók keresik zsákmányukat. A lombkoronaszintben fekete gólyák fészkelnek. A víztér a rétisások kedvelt táplálkozó helye. Rovarevő madárfajok közül fakopáncs fajok, énekes rigó, fülemüle, ökörszem, rövidkarmú fakusz is gyakoriak. Télen cinkék, őszapók, süvöltők, pintyék, meggyvágók alkotta mag- és rovarrevő énekesmadarak hangjai törik meg a csendet.

A folyók szabályozása után a vizes életterek jó része megszűnt vagy beszűkült. E zöld folyosó a környező sivárabb monokultúrákkal szemben szaporodási, vonulási és élőhely bővítési lehetőséget jelent a legkülönbözőbb fajok számára. A mentett ártereken még megmaradt természetes állóvizekben a vízi mocsári növényzetet képviseli a nád, holtágakban a sulyom, a békalencse.

A védőtöltek is szolgálnak néhány növényritkasággal. A kitettebb, száraz oldalakon sztyepprétek, szikes erdő pusztarétek fajai fordulnak elő. Láthatunk nyúlánk sármát, pettyezetett őszirózsát, magyar zsályát. Értékes gyepterületek kísérik a folyót, váltakozva fordulnak elő ecsetpázsitos kaszálók és szikes gyepek foltjai.

A várostól 5 km-re elterülő hűtő és tározó szerepet betöltő ún. Termál-tó szabadidő-tevékenység szempontjából a spontán jelentkező extrém sportok (szörf, a befagyó részen jégszörf, illetve paplanernyős szörf) és a madármegfigyelő túrák helyszíne. Meg kell vizsgálni a lehetőséget, hogy e sportok megfelelő lehatárolással, bizonyos korlátozással folytathatók-e úgy, hogy az itt fészkelő, táplálkozó, pihenő madárvilág zavarásmentes maradjon. A tó élővilága rendkívül gazdag, a területen fészkel többek között a védett barna rétihéja, nagy kócsag, gulipán, gólyatöcs. Ezen kívül a rendszeres ornitológiai megfigyelések alapján 172 madárfaj megjelenését jegyezték le a területről.

Gazdasági értékű fajok a fácán és a fogoly. Elhagyott tanyai épületek körül bagolyféléket is találunk, melyek a város egyes részeire is bemerészkednek.

A folyókat kísérő élőhelyeken túl számos, mezőgazdasági táblák közé ékelődött természetes gyepfoltokat, erdőket találunk. Ezeken kívül az apró foltokban fellelhető spontán rehabilitálódott, felhagyott bányagödrök, mocsarak az ökológiai folyosó legkisebb egységei. Mindezek a szigetek megannyi élőlény számára nyújtanak élőhelyet, vándorlásuk közben pihenőhelyet.

2.3.2. Természetvédelmi területek

Országos jelentőségű védett területek

Körös-Maros Nemzeti Park Cserebökény részterülete

A Cserebökényi pusztá név alatt ismert terület a Tiszai Alföld délkeleti részén, Csongrád megyében, Szentes és Fábiansébestyén helységek határában található. A védett terület nagysága Szentes közigazgatási területén belül 3933 ha.

A szabályozások következtében a kiszáradt árterületeken fennmaradt, de erősen átalakult puszták minden jellemző vonását magán viseli a terület. Az első látásra teljesen sík vidék felszíni formákban igen gazdag. Megtalálhatók itt az elhagyott folyómedrek, övzátonyok, enyhe lejtésű löszhátak és az ősi kultúrákról tanúskodó a kunhalmok. Tájképileg meghatározók a múltat idéző törékeny fűz, fehér és szürkenyárfa csoportok. Az érvonulatokkal, időszakos vízállásokkal tarkított terület, gazdag növény és állatvilágot őriz a vízrendezések előtti idők értékeiből.

Cserebökény mai képe két lényegesen különböző tájípust mutat. Északi része megőrizte a korábbi ártéri jelleget, az édes vízi mocsarak között kiszáradt ártéri réteket és cickafarkfüves legelőket találunk. A déli rész szikes jellegű, és bár ürmöspusztái, vakszikei és szikfoltjai gyengén fejlettek, nagy kiterjedésű szikes mocsarak és rétek találhatók itt. A csapadékos években bővizű mocsarak alakulnak ki az egykor nagy kiterjedésű ártéri mocsarak helyén. Nádas, tavikákás növényzet uralkodik itt. A gyorsan kiszáradó mocsarak jellemző növénye a vízi harmatkása. A pusztá legelterjedtebb nedves rétje az ecsetpázsitos kaszálórét. Ezek a nedves rétek a vizes élőhelyekhez kötődő madárvilág legfontosabb költő- és fészkelő helyei közé tartoznak. A puszták legnagyobb területet borító társulása a cickafarkfüves szikes pusztá. Az egykori ártéri mocsarak helyét ez a növényközösség foglalja el. Megtalálható itt a Tiszántúltra jellemző ürmöspusztá társulás, melynek jellemző fajtái a sziki üröm, a sziki sóvirág, a kamilla és a sziki varjúháj.

A mocsarak helyén megjelenő időszakos vizek élőhelyül szolgálnak számos madárfajnak. Cserebökény madárvilága különleges értéket képvisel. Eddig 229 faj előfordulása bizonyított. A fokozottan védett madárfajok közül a cigányréce, a fehér gólya, a gólyatöcs, a gulipán, a gyöngybagoly, a hamvas rétihéja, a haris, a kerecsensólyom, a kuvik, a réti fülesbagoly és a szalakóta költ a területen. Fontos szerepet tölt be egyes madárfajok vonulásában, mint például a fekete gólya, tavi cankó, nagy póling, kis póling, kék galamb. A táj rendszeres dürgőhelye a tűzoknak. A hátsóbb részeken ürgetelepek találhatók.

Labodári Zsup-sziget

Labodár kis kiterjedésű hullámtér a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet északi részén. A terület fokozottan védett, elsősorban erdőtársulásai és jelentős gémtelpe miatt. Ez utóbbi 1963-ban keletkezett, amikor egy közeli nyaras kivágása után a madarak nagy többsége a Labodár déli részére települt. Az utóbbi években szürke gémekek és kormoránok otthona. A fűz-nyár ligeterdők, holtágak, kubiktavak gazdag madárvilágot rejtenek. A gémekekkel, a vízpart költő fajaival és az erdei énekesekkel együtt több mint 50 fészkelő, s további 80 átvonuló faj ismert e területről.

Maga a sziget nehezen járható, fásodott, nádasos, vadszőlővel benőtt terület. A régi tanyahelyeken vadgyümölcsfák fordulnak elő. A holtágon nagy kócsagok, szürke gémekek, kormorán, fekete gólya és récék fordulnak elő. A szigeten róka, borz, vidra és vaddisznó él.

Ex lege védett természeti értékek: kunhalmok, szikes tavak

Sajátos táji adottságait jelentik a városnak a közigazgatási határán belül jelentős számban előforduló kunhalmok - az Alföld unikális értékű tájlemei, elsősorban táj-, régészeti-, kultúrtörténeti- és botanikai kincseket őriznek -, melyek ex lege (1996. évi LIII. tv. 23.§. (1) bekezdése alapján) védettek, országos jelentőségű természeti emlékeknek minősülnek.

Egykori számukat a Kárpát-medencében negyvenezzerre becsülik. A kunhalmok igazi kora a vaskor elejétől a népvándorlásig terjedő időszak volt, de vannak, amik egészen a kőkor végső szakaszáig nyúlnak vissza. Az itt élt népek temetkezési és őrhelyként hozták létre, amelyek a későbbi időkben őrhalmok és határhalmok lettek. A kunhalmok megmentése fontos feladat. Napjainkban pusztulásuknak legnagyobb veszélyforrásai a mezőgazdasági munkák (beszántás, elhordás, kemikáliák, növénytelepítés), annak ellenére, hogy mindegyikük törvény által védett. A kunhalmokon még megmaradt löszpusztai társulások kiemelt értéket képviselnek.

Országos szinten történő lokalizálásuk, állapotuk felmérése, kataszterük elkészítése folyamatban van. Helyrajzi szám szerint 33 *kunhalom* van nyilvántartva Szentés közigazgatási területén.

Érzékeny Természeti Terület (ÉTT)

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 53. § (5) bekezdésében, valamint a 85. § c) pontjában kapott felhatalmazás alapján elkészített 2/2002-es KöM-FVM együttes rendelet meghatározza az „Érzékeny Természeti Területek” (továbbiakban ÉTT) fogalmát. Az ehhez tartozó szabályozás, pályázati-támogatási rendszer bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészletek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését.

A rendelet szempontrendszer alapján az ÉTT kijelölése az alábbi kategóriákban történik:

a) kiemelten fontos ÉTT: azok a területek, ahol nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása középtávon (5-10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül;

b) fontos ÉTT: ahol országos viszonylatban jelentős természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása vagy állapotának javítása érdekében a természetkímélő gazdálkodás támogatása szükséges;

c) tervezett ÉTT: ahol jelentős az extenzív mezőgazdasági hasznosítású földrészleteken található élőhelyek száma, de a természeti, táji és kultúrtörténeti értékek jelentősége kisebb, illetve olyan területek, ahol az extenzív gazdálkodás ösztönzésével és támogatásával a terület természeti értéke növelhető, a környezet állapota javítható.

Fontos ÉTT-ek térségei

Nemzeti Park Igazgatóság	Körös-Maros Nemzeti Park
ÉTT megnevezése	Körösszög

Érzékeny természeti területekkel érintett települések felsorolása

Fontos ÉTT térség	Körösszög
Nemzeti Park Igazgatóság	Körös-Maros Nemzeti Park
Település neve	Szentés

Ennek jelentősége, hogy az EU Mezőgazdasági Alapjának Vidékfejlesztési támogatási rendszere, a Natura 2000 hálózattal kibővülve az ÉTT területekre épül. Ez a támogatási rendszer egyszerre szolgálja a természeti rendszerek megőrzését és az ilyen környezetben élők megélhetésének biztosítását.

Natura 2000 területek

Az Európai Unió csatlakozással a magyarországi természetvédelmi szabályozásnak is követni kellett az Unió jogrendjét. A csatlakozás időpontjától Magyarországra is érvényes a két uniós direktíva, a Madárvédelmi- és az Élőhelyvédelmi Irányelv. Ezek értelmében hazánk köteles volt közösségi jelentőségű természetes élőhelyei, valamint állat- és növényfajai védelmében területeket kijelölni, amelyek így az EU ökológiai hálózatának, a Natura 2000 hálózatnak a részeivé váltak. A hálózat elemei értékes természeti területek, élőhelyek többé-kevésbé összefüggő láncolata, amelyek az eredeti európai élővilágot őrzik. A kijelöléssel hazánk területének közel 21%-a lett Natura 2000 terület. Az eredeti védett területeink csaknem mindegyike bekerült a hálózatba, de ezeken kívül további 1,2 millió hektár kapott uniós védeltséget. Ezek között nagy százalékban vannak mezőgazdasági területek, gyepek, tavak, folyók, amelyeken évszázadok óta gazdálkodás folyik.

A Natura 2000 hálózat részét a már említett kétféle területtípus képezi. A Madárvédelmi Irányelv I. függelékében felsorolt madárfajok védelmét szolgálják az ún. madárvédelmi területek, míg az Élőhelyvédelmi Irányelv I. függelékében felsorolt élőhelytípusok és a II. függelékben felsorolt állat- és növényfajok védelmét az ún. természetmegőrzési területek biztosítják. A két területtípus között természetesen lehetséges átfedés, hiszen különböző élőlénycsoportok szolgálnak a kijelölés alapjául. *A 201/2006. (X.2.) Korm. rendelettel módosított 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet állapítja meg a Natura 2000 területeken előforduló, közösségi jelentőségű valamint kiemelt jelentőségű élőhelytípusok, fajok megőrzéséhez szükséges előírásokat. A helyrajzi számok jegyzékét a többször módosított 45/2006. (XII.8.) KvVM rendelet tartalmazza.*

Szentes közigazgatási határán belül a Natura 2000-es területek (2. számú táblázat) a következő nagyobb tájegységekre bontható:

1. Különleges Madárvédelmi Területek:

- Cserebökényi-puszták (HUKM10005)
- Alsó-Tiszavölgy (HUKN10007)

2. Kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek:

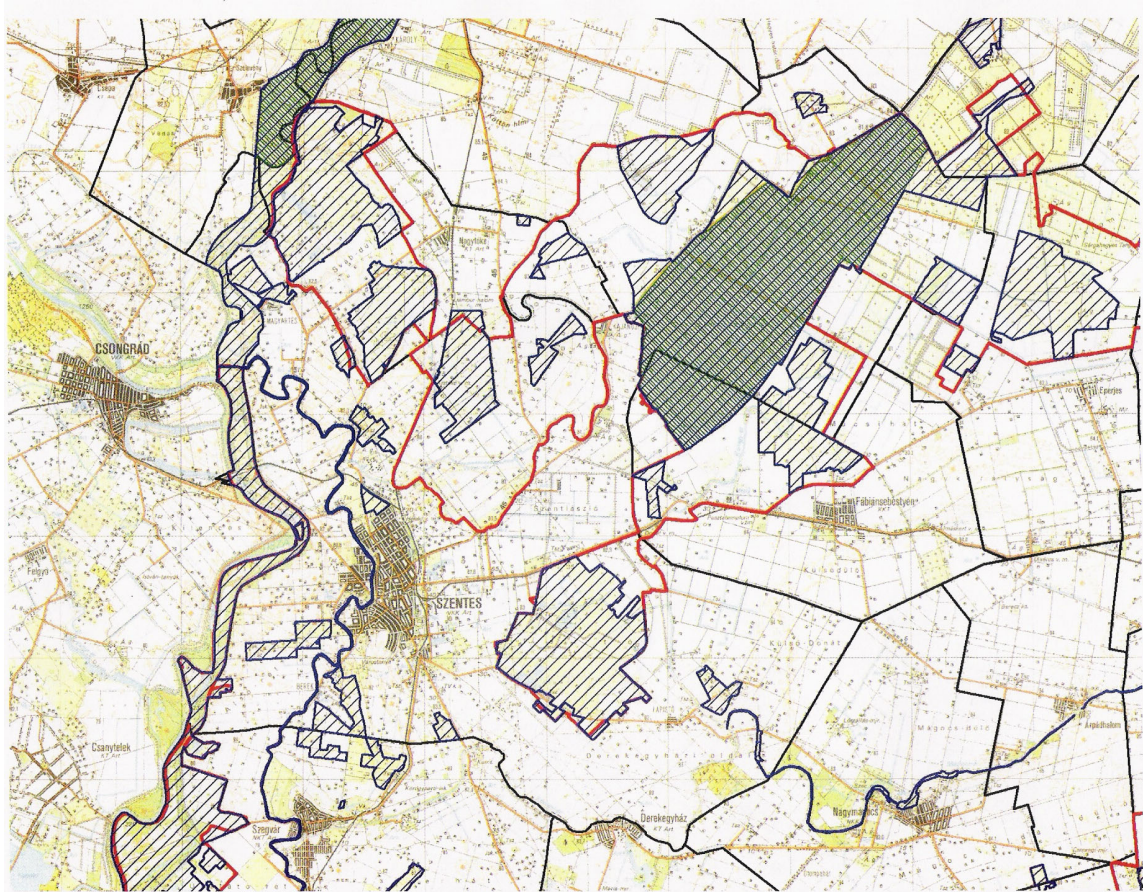
- Cserebökény (HUKM20027);
- Hármaskörös (HUKM20017);
- Lapistó-Fertő (HUKM20030);
- Mágocs-ér (HUKM20006);
- Szentesi gyep (HUKM20029);
- Tőkei gyep (HUKM20028); - Alsó-Tisza hullámtér (HUKN20031)

Helyi védelem alatt álló területek:

Helyi védettségű a város központjában, a Kurca partján található Széchenyi-liget, amely az Alföld egyik legrégebbi köztulajdonban lévő parkja. A ligetet, akkori nevén Sétakertet 1869-ben telepítették. Kedvező mikroklímáját a Kurcának köszönheti, mint ahogy azt is, hogy a több mint százféle fa- és cserjefaj kiválóan érzi magát. A faállományából különös értéket képvisel néhány öreg platán, magas kőris, vadgesztenye. Örökzöldek közül figyelemre méltóak a tiszafák, fekete- és simafenyők. A cserjeszintben hóbogyó, fagyal, gyöngyvessző a leggyakoribb. A park gondozása, faállományának pótlása, az élővilág diverzitásának fenntartása folyamatos feladatot jelent összhangban azzal, hogy e zöld sziget az itt lakók jólétét, pihenését, rekreációját is szolgálja.

A helyi védettségű Magyartés-Zalotai TT a Tisza és Hármaskörös bal parti hullámterének egy részét foglalja magában. Különösen értékesek az ártéri kaszáló rétek a hagyásfákkal, a főként veresnadrág csenkeszes és mézpázsitos sziki gyeptársulások különböző változatai. A nedves kaszálók védett növénye a réti iszalag. Értékesek a vizes kubikerdők és puhafaligetek idős fekete nyárrakkal. A területen fekete gólya fészkel.

A terület egyik fontos kultúrtörténeti értéke a szabályozások után üzembe helyezett vízügyi emlék: a Zielinszky Szilárd műegyetemi tanár tervei alapján, 1905-1907 között épült bökényi duzzasztó és hajószilip, a hozzá tartozó gátórház épületegyüttessel. Ez hazánk első vasbeton szerkezetű vízépítészeti műtárgya. A másik csoportot a hagyományos paraszti kultúrához tartozó emlékek, a hátra épült tanyák, gazdasági épületek, a megőrzött ősi gazdálkodási formák és eszközök, az őshonos magyar állatfajták képezik.

2. számú táblázat: Szentes közigazgatási területét érintő Natura 2000 területek hálózatának térképe

Különleges Madárvédelmi Területek: 15.300 ha

Különleges Természetmegőrzési Területek: 10.723 ha

Szentes belterületén 7,5 ha területű un. kegyeleti parkot a Hősök Erdejét 75 éve telepítették az első világháborúban elesett szentesi hősi halottak emlékére. Minden egyes kocsányos tölgyfa egy-egy halott emlékét őrzi. A park fáinak pótlása 2006. évben kezdődött el a levéltárban található eredeti telepítési terv alapján. A park a Kertváros tüdeje.

Az épített örökség védelmének helyi szabályairól szóló 32/2003 (XII.5.) KT. számú rendeletének értelmében 2006. március 17-től Szentes város épített örökségét képezi, mint kegyeleti emlékpark, a 7,5ha területű Hősök Erdeje. A fásítását 1933. június végén fejezték be. A megvalósult Hősök erdejében 1015 db tölgyfa jelzi egy-egy, az I. világháborúban elesett szentesi katona emlékét. Az idők folyamán a faállomány egészségi állapota megromlott. Több száz fa kivágására került sor. 2006. évben az önkormányzat több évre szóló fásítási program keretében a kipusztult fákat pótolja, így remélhetőleg megújulva és megszépülve köszönhetjük 75. életévét.

Természetközeli értékek

Az un. Szentes-Lapistó-Fertő nevezetű határrész a Csongrádi-sík és a Körös-szög nevezetű kistájak határvidékén, Szentesről mintegy 4-5 kilométerre, délkeleti irányban terül el. A szabályozások előtti időkben a Tisza által visszaduzzasztott Hármaskörös vize által rendszeresen elöntött terület volt. A mai képét szántóföldekkel váltakozó szikes legelők, rétek, kisebb nádasok, elszórt tanyák határozzák meg.

Természet-közeli élőhelyet jelentenek a pusztai mocsarak, ecsetpázsitos kaszálórétek, csenkeszes szikes gyepek foltjai, és az elszórtan jelentkező legértékesebb löszpusztagyeppek is. A terület védett növényei közül többek között macskahere, nyúlánk sárma, pettyegetett őszirózsa fordul elő. Állatvilága rendkívül gazdag. A Kórógy-főcsatorna vizében a védett réti csík, mocsári teknős találja meg életfeltételeit. A terület madárvilága folyamatosan megfigyelt. Ritka, fokozottan védett fajok is pihennek, táplálkoznak itt. A fokozottan védett madárfajok közül többek között bölömbika, vörös gém, cigányréce, gólyatöcs, ugartyúk, szalakóta költ a területen. A védett ürge és a fokozottan védett vidra szintén megfigyelésre került.

A területen víz a legfontosabb ökológiai tényező. Ennek hiányában eltűnnek, illetve visszaszorulnak a vizes élőhelyek és életközösségeik, megghiúsul a terület külső ártéri jellegének rehabilitációja, ősi képének bemutathatósága.

Veszélyeztető tényezők: a szántók, legelők, mocsarak stb. arányának átalakulása a szántók javára, a gyepek feltörése, monokultúrás, nagyparcellás szántóföldi gazdálkodás, a hagyományos gazdálkodás kiszorulása, tájfajták eltűnése, vegyszerek fokozott használata, gyepek műtrágyázása, felülvetése, tarlóégetések. A közép feszültségű távvezetékek tartóoszlopain, transzformátorain sok madár pusztul el áramütés következtében. Fontos a tartó oszlopok leszigetelése. Egyes gazdálkodási folyamatok (pl. kaszálás, betakarítás, stb.) ritmusa sokszor zavarja a madár fajok szaporodását, vagy elpusztítja szaporulatát.

A Szentés-Lapistó-Fertő tájtörténetét, természeti és kultúrtörténeti értékeit Tóth Tamás 2000. évben, a terület helyi védetté nyilvánításához dolgozta fel.

További jelentősebb természet-közeli területek a Kurca-főcsatorna, Kórógy-ér, Veker-éri főcsatorna, Tőkei-ér, Mágocs-ér. Ezek a valamikori kiscsatornák és természetes erek összeköttetést jelentenek a legkülönbözőbb természeti területek között.

Szentesi termál tavak jelentős vízi madár élőhellyé vált. Évek óta nagy jelentősége van fokozottan védett madárfajok vonulásában és fészkelésében.

Zalota-Magyartési és Tőkei puszták a Körösszög vízállásos gyepekkel tarkított tájrésze. Legfontosabb értékét madárközösségei jelentik.

Tisza hullámtér a Zsup-szigeti és a Körös hullámtéri védett terület közötti Tisza hullámtér az előzőekhez hasonló természeti és táji értékeket őriz. A hullámtér zöld folyosó a környező sivatagi monokultúrák között.

2.4. Környezet-egészségügy

A települések lakosságának egészségi állapotát, életminőségét sokféle tényező befolyásolja. Az egészségügyi ellátás mindössze 11 %-ban felelős a jó egészségi állapotért, a természeti és társadalmi környezeti hatások, pedig 19 %-ban.

Az ellátórendszer fő profilja a megelőzés felé tolódik el a gyógyítás felől. Szentés város egészségügyi ellátórendszere szakmai szempontokból lefedi a város területét. A város közigazgatási területén 13 háziorvosi- 6 házi gyermekorvosi és 6 fogorvosi körzet működik.

A város és a környező települések (kb. 150.000 fő) ellátásáért a kiemelt Dr. Bugyi István Kórház is felel. Regionális szerepet vállal az emberek jelentős részét érintő szív- és érrendszeri betegségek kiemelt gyógyításával, a daganatos betegségek minőségi diagnosztikájában és kezelésében, a cukorbetegség gondozásában. Speciális szolgáltatásokat nyújt a *baleseti és helyreállító sebészetben a protézis műtétekkel*, a szájsebészeti implantációkkal, művese kezeléssel, a *stroke-részlegével*, és az *Osteoporosis Centrumával*.

Kórházunk a Szegedi Universitas Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszerész Tudományi Centrum oktató kórháza, szinte valamennyi egysége akkreditált egységgel rendelkezik.

A gyógyulást szolgálja továbbá a kórházzal együttműködve a Termál Gyógyfürdő. A fürdő a török fürdők mintájára épült. A fürdőt a kórház területén 1958-ban fűrt termálkút 78 °C-os vize táplálja, amely 1968 óta gyógyvízminősítéssel rendelkezik. Az Országos Reuma- és Fizioterápiás Intézet minősítése szerint mozgásszervi, reumatikus és krónikus nőgyógyászati betegségek kezelésére alkalmas. A gyógyfürdő nappali ellátást is biztosít és mellette megtalálható a reumatológiai és osteoporosis szakrendelés, fizio- és mozgásterápia, ezenkívül igénybe vehető a víz alatti masszázs, a galvánfürdő, az iszapkezelés, a szénsavfürdő, a súlyfürdő, valamint ivóvízkúra, szauna és szolárium.

Az előző fejezetekben már említettük, hogy az Egészségügyi Minisztériumban végleg döntöttek arról, hogy Szentesre telepítik a légmentő-bázist.

Önkormányzati feladat a védőnői szolgálat működtetése. Városunkban 15 védőnői körzet működik és 2 ifjúsági védőnő tevékenykedik középiskoláinkban. A védőnők önálló feladattal az elsődleges megelőzésben vesznek részt. Mivel a család és a gyermekek egészségfejlesztése fontos szerepet játszik az egészségnevelésben, így védőnők nélkül nem képzelhető el a megvalósítás.

Szentes 1996 óta a „Nemzet Sportvárosa” címmel rendelkezik. Egyre több az olyan amatőr sportoló, aki szervezett körülmények között sportol, de olyan is, aki nem versenyszerűen, de rendszeresen tölti el szabadidejét egészségét szolgáló mozgással.

2.5. Hatótényezők

2.5.1. Hulladék

Szentesen a települési **szilárd hulladék** begyűjtését, szállítását és kezelését az önkormányzat Városellátó Intézménye végzi. Az előzőeken túl a szolgáltató feladatkörébe tartozik a Szentes-Berki Regionális Hulladéklerakó Telep üzemeltetése is.

A város új, környezetvédelmi előírásoknak megfelelő kommunális hulladéklerakójának üzembe helyezése 1998-ban történt meg, amely 270.000 m³ települési hulladék befogadására alkalmas. Jelenleg 80 %-os a telítettsége. Az IPPC engedély módosítása során 2009. december 31.-ig üzemelhet a telep, de legfeljebb a most használt kazetta beteltéig.

Halaszthatatlan feladat megoldást találni a továbbiakban keletkező hulladék ártalmatlanítására. Ennek érdekében az önkormányzat a KEOP - 1.1.1 - Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek fejlesztése pályázat keretében egy átrakó állomás létesítésének megvalósítására készít tervet.

Hulladékgazdálkodás terén a következő főbb lépések valósultak meg:

A Képviselő-testület megbízásából Szirbik Imre polgármester 2006 februárjában aláírta az alapító okiratot és a társulási megállapodást a Dél – Kelet Alföldi Régió Hulladékgazdálkodási Rendszer (DAREH) Önkormányzati Társuláshoz való csatlakozásról. A Társulás a KEOP - 2.3.0 - A települési szilárd hulladéklerakókat érintő térségi szintű rekultivációs rendszerek kialakítása pályázati kiírásra készíti elő a társult települések hulladéklerakóinak rekultiválásainak megvalósítási terveit.

Szentes két korábbi, ma már felhagyott szeméttelpepe is rekultiválásra szorulnak. A Rákóczi utcán bezárt szeméttelpep környezeti felülvizsgálata megtörtént, amely alapján a Felügyelőség

határozatával elrendelte a rekultivációs tervek elkészítését, valamint a munkák megkezdése előtt elvégzendő feladatokat (övértékek, monitoring kutak, geodéziai felmérések).

2006. évben elkészült a Berki Hulladéklerakó bezárását követő rekultivációs terve.

A hulladék feldolgozással kapcsolatban folyamatos fejlesztések keretében 2001-ben kísérleti jelleggel elkezdtek a beszállított hulladék utólagos szelektálását, 2002-től pedig üzembe helyeztek egy ún. bálázógépet, amely a műanyag palackok tömörítésére szolgál.

A hasznosításhoz szükséges szelektív gyűjtőhálózat alapjai 2005. év végére kiépültek a 29 db négyfrakciós sziget rendszeres gyűjtőjárat kialakításával együtt. A Városellátó Intézmény a frakciók elkülönített gyűjtését és továbbhasznosításra történő átadását végzi.

A 2004-ben elkészült a komposztáló telep, amely a tervhez képest pénzügyi forráshiány miatt csak 50 %-os területcsökkentés mellett valósult meg, majd 2007. év végén 700 m²-el még bővítve lett. A lakossági és intézményi zöldhulladék gyűjtésére 2007. áprilisától gyűjtőjárat üzemel.

A Városellátó Intézmény egy évben két alkalommal szervezi meg az ún. lakossági lomtakarítási akciót. A lomtalanítást megelőzően elektromos- és egyéb veszélyes hulladékok begyűjtését szervezi meg.

A **veszélyes hulladékok** folyamatos gyűjtésének gyakorlata eddig még nem alakult ki Szentesen. Begyűjtésükben és újrahasznosításukban jelentős szerepe van a Dél-Magyarországi MEH Rt. helyi telepét üzemeltető Szentes-Méh Kft.-nek. A veszélyes hulladékok begyűjtésére kizárólag a hulladékgyűjtő udvar üzemeltetésével, illetve néhány hulladék esetében olaj és –zsiradék, szárazzelem) gyűjtő akciókkal van lehetőség.

Az **állati hulladék** begyűjtése és átrakása a városi Gyepmesteri Telepen történik. Az elszállítást az ATEV Rt. végzi.

Az **inert, azaz építési és bontási hulladékok** lerakással történő ártalmatlanítása egyre inkább jellemző. Az előző évben a hulladék takaró réteg kialakítása céljából a tiszta inert hulladék lerakását ingyenessé tette a szolgáltató. Ebben a formában a vártnál több ilyen fajta hulladék érkezett be. A befogadó telítettségére való tekintettel az idei évtől 1500 Ft/t átvételi árat határoztak meg. Úgy gondolták, hogy ezzel arra ösztönöznék a beszállított, hogy minél kevesebb inert hulladékot termeljen azáltal, hogy az újrahasznosítható anyagokat még jobban szelektálja. A gyakorlati tapasztalat azt igazolta, hogy elenyésző lett a beszállított inert hulladék mennyisége. Ennek a következtében várható, hogy a város periferiáján egyre több illegális lerakással fogunk találkozni.

A településről a **folyékony hulladékot** (szippantott szennyvizet) több, engedéllyel rendelkező magán vállalkozó gyűjti össze, amit a Szentes városi Szennyvíztisztító Telepen helyeznek el. Napjainkra a csatornázottság elérte a 100 %-ot. A rákötések aránya 70 %-os, de ez az arány időről- időre növekszik.

2.5.2. Zaj és rezgés

Környezetünket különböző eredetű zajok és rezgések befolyásolják, melyek bizonyos határértékeken túl veszélyeztetik az emberi egészséget is. A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet:

- ipari-, mezőgazdasági-, építési
- közlekedési
- egyéb eredetű

Jelenleg a településen nem működik olyan ipari létesítmény, amely jelentős zajterhelést okozna. A zaj- és rezgésvédelem területén, a területileg illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség az üzemek számára zajkibocsátási határértéket állapít meg, amelynek betartását helyszíni mérésekkel ellenőrzi. Határértéket meghaladó zajkibocsátás esetén az üzemet műszaki intézkedések megtételére kötelezi, annak nem teljesítése esetén bírság kiszabására kerül sor.

A mezőgazdaság két ágazata közül a növénytermesztés – tevékenységének helyszínéből adódóan- panaszokra okot nem, vagy csak elvétve okoz. Jellemzően lakott területtől távolabb folytatják. Időszakosan (pl. szántás, betakarítás, repülőgépes növényvédelem, termékfuvarozás) terhelik zajjal környezetüket. A kapcsolódó helyi feldolgozó háttér (szárítók, gabonátárolók) száma nem jelentős, és zaja sem terjed túl általában a mezőgazdasági terület (szérű) határán. A mezőgazdasági termékek áru fuvarozásának hatása a nyári, őszi időszakban a közutak forgalmára jelentéktelen.

Az állattartással kapcsolatban leginkább az intenzív, kis helyigényű tartás okozhat lakossági panaszokat. Az állattartás szabályozását (védőtávolság, egyedszám meghatározása, stb.) az önkormányzat helyi rendelettel megoldotta.

A lakókörnyezet egyes térségeiben elsősorban a közúti közlekedésből adódó zajszennyezések okoznak problémát. Korábbi vizsgálatokból kitűnik, hogy a Kossuth u. mentén a közlekedési zaj nappal és éjjel is meghaladta az előírt határértékeket. Az elkerülő út megépítésének és a 7,5 t-nál nagyobb járművek kitiltásának hatására az átmenő forgalom jelentősen lecsökkent.

3. KÖRNYEZETVÉDELMI BERUHÁZÁSOK

Napjainkban egyre inkább nélkülözhetetlenné válnak a környezetvédelmi beruházások. A környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés nemcsak EU elvárás, hanem a lakosság egészségügyi és általános jogi állapotának javítását is szolgálja. A környezetszennyezés és a lakosság egészségügyi állapota, megbetegedési és halálozási mutatószámai között is egyértelmű összefüggés van.

A környezetvédelmi beruházások megvalósításában a profitorientált vállalatok mellett az önkormányzat is szerepet vállal.

Szentes város Önkormányzata az elmúlt évtizedben számos, jelentős nagyságú környezetvédelmi beruházást valósított, illetve valósít meg. A beruházások anyagi fedezetének biztosításához különböző pályázati forrásokat is igénybe vettek.

Év	Fejlesztés tárgya	Forrás	Beruházás teljes összege (eFt)
1997-1998	Szentes – Berki Hulladéklerakó Telep létesítése	Céltámogatás TEKI	189.730
2000.	Kurca városi szakaszának kotrása (Önk.+ATIVIZIG közös beruházása)	KvM	426.000
2002.	Hulladékfogyó háló telepítése	saját	900
2002.	MK-2500 bálázó gép	saját	2.900
2002.	IVECO tip. konténerszállító jármű	saját	15.500
2002.	Szelektív előkezelő tároló tér	saját	1.800
2002.	- 2.500 db, új, 110 literes műa. hulladékgyűjtő edény, - 1 db IVECO 14 m ³ -es hulladékgyűjtő jármű, - 3 db 4 frakciós szelektív hulladékgyűjtő sziget,	KöM-BM	34.158

2003. – 2004.	- 1 db 1.300 t/év kapacitású komposztáló telep, - 4 db 4 frakciós szelektív hulladékgyűjtő sziget,	KVvM - BM	51.295
2003.	Kisér városrészben és Városközpontban szennyvízesatorna hálózat kiépítése	Céltámogatás KÖVICE	1.716.970
2004.	Felsőpárti városrész szennyvízesatorna hálózat kiépítése	Céltámogatás	856.981
2005	Somogyi Béla u. és környékén szennyvízesatorna hálózat kiépítése	Céltámogatás	988.867
2006.	Nagyhegyi városrészben szennyvízesatorna hálózat kiépítése	Céltámogatás	262.000
2005.	Szociális konténer – Szentes-Berki Hulladéklerakó Telep	saját	2.200
2005.	Szentes-Berki Hulladéklerakó Telep külső csapadékvíz gyűjtő óvárok	saját	475.000
2005.	- 1 db Daewoo AVIA 8 m ³ -es hulladékgyűjtő jármű, - 25 db 4 frakciós szelektív hulladékgyűjtő sziget,	KAC - Zöldforrás	27.625
2005.	Szentes város bel- és külterületein illegálisan lerakott települési szilárd hulladék begyűjtésére és megfelelő kezelésére	KÖVICE „Zöld Forrás”	1.000
2005.	Szelektív hulladékgyűjtő rendszerek kiépítése Szentes város részben kialakított, valamint Szegevár Nagyközség teljes szelektív hulladékgyűjtő sziget hálózatának kiépítése és az üzemeltetés feltételeinek megteremtése	KÖVICE „Zöld Forrás”	12.500
2005.	Patakok, kisvízfolyások medrének és partjának megtisztítása- céljára Szentes Nagyvölgy belvízelvezető csatorna tisztítására	KÖVICE „Zöld Forrás”	2.000
2006.	Szilárd burkolatú útépítés a Szentes-Berki Hulladéklerakó Telep komposztáló térig	saját	3.200
2006.	- Szentes – Berki Hulladéklerakó Telep rekultivációs terve	DARFT - TEHU	4.380
2006.	MTZ-82 erőgép gallyaprító és humlokrakodó	saját	7.500
2006.	Veker-éri főcsatorna kotrása	Vis major	30.000
2007.	komposztáló tér bővítés	saját	18.700
2008.	4 db új szelektív hulladékgyűjtő sziget telepítése	saját	1.300

4. KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Az emberiség fejlődésének egyik legnagyobb kihívása a globális és a helyi szintű biztonság megteremtése, ennek keretében a fenntartható fejlődés környezetbiztonsági garanciáinak szavatolása. A legmagasabb nemzetközi szintű fórumokon is kiemelt fontossággal kezelik a környezetbiztonság ügyét, amelynek időszerűségét az élet egyre gyakrabban igazolja a különböző súlyos, ipari eredetű környezeti katasztrófák bekövetkezésével.

A település számára az esetlegesen bekövetkező veszélyhelyzetekre való felkészülés, védekezés jelent megoldást.

A környezetbiztonság fogalmába olyan események, folyamatok tartoznak, amelyek három csoportba sorolhatók:

Az *elsőbe* tartoznak a természeti eredetű lehetséges károsodások. Ilyenek például: földrengés, árvíz, pusztító szélviharok, erdőtüz stb.

A *második csoport* a műszaki (civilizációs) eredetű károsodásokat foglalja magába, vagyis amikor az ember által gyártott veszélyes anyagok váratlanul és nagymértékben jutnak ki a természetbe, nemkívánatos hatást gyakorolva.

A *harmadik csoportba* azok a társadalmi vonatkozású események tartoznak, amelyek közvetve vagy közvetlenül okoznak környezeti károkat. Ilyen folyamat, vagy esemény lehet a helyi vagy regionális háború, a népvándorlás - beleértve a háborús menekülteket is – a szegénység dominanciája vagy a klasszikus gazdasági rablógazdálkodás. A kedvezőtlen környezeti hatások közül megemlíthető a talajerózió növekedése, a vízkészletek minőségi romlása, a sugárzási viszonyok kedvezőtlen változása, a háttérsugárzás növekedése, a hőmérsékleti egyensúly megbomlása, a biodiverzitás drasztikus csökkenése, a növényi kórokozók és az állati kártevők, valamint betegségek átjutása egyik országból a másikba.

A környezetbiztonság kérdéseit olyan egységes rendszerbe célszerű beilleszteni, ahol a környezet- és természetvédelem, az egészségvédelem és az általános biztonsági intézkedések együtt jelennek meg.

Továbbá szoros együttműködést kell kialakítani az érintett katasztrófavédelmi szervezetek és a lakosság önkéntes alakulatai között. A megelőzés elve egyaránt vezérlő elv a biztonsági intézkedéseknél is és a környezetvédelemlél is. Ilyen módon a környezetbiztonságot elsődlegesen a megelőzés érvényesítése garantálhatja.

A polgármesteri hivatal rendelkezik a megfelelő védelmi tervekkel, melyek a következők:

- Veszély-elhárítási alapterv
- Önbefogadási terv
- Vízkár-elhárítási terv
- Polgári Védelmi Terv
- Készenlétbe helyezési Terv
- Terror elhárítási alapterv (A Polgári Védelmi Kirendeltség terve)
- Terv a rendkívüli téli időjárásból adódó feladatokra
- Szentes Kistérség kritikus infrastruktúrájának felmérése

Ezek a tervek - melyek a polgári védelmi kirendeltségeken, így a Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Szentesi Polgári Védelmi Kirendeltségén is megtalálhatók -, minden környezetbiztonsági veszélyt jelentő tényezőt magába foglalnak.

Potenciális környezetszennyezést, illetve környezetkárosítást okozó tényezőről nincs tudomásunk.

Rendkívüli környezetszennyezés, havária esetén az Önkormányzat azonnal felveszi a kapcsolatot az érintett hatóságokkal, és aktívan közreműködik a kárelhárításban.

5. KÖRNYEZETI NEVELÉS

A város lakossága, - elsősorban a fiatalok - figyelmét fel kell hívni a meglévő természeti értékeinkre. Például a helyi újságokban cikkek elhelyezésével, a helyi rádióban műsorok készítésével, az iskolákban vandorkiállítások létesítésével, terepjárások szervezésével stb. Nagyon sok faj számára jelent veszélyt a közúti forgalom (rovarok, békák, rovarévo madarak, sün, stb). A gyerekek felkutatathatják a legveszélyesebb útszakaszokat, kezdeményezhetik a forgalom lassítását, átjáró alagutak létesítését. A nemzeti park munkatársaival közösen akciót szervezhetnek a vonuló kételtűek mentésére. A madarak védelmében a gyerekek odúk

készítésével, s azok kertekben, parkokban történő kihelyezésével, s a hideg, havas teleken etetéssel tehetnek a legtöbbet. Fontos a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósággal kialakított és folytatott aktív kapcsolat, hiszen általuk és a Polgármesteri Hivatalon keresztül fontos a lakosság, a civil szervezetek tájékoztatása, s bevonása az aktív természetvédelembe, pl. szervezett akciókkal. A még megmaradt természeti értékekkel, az ezzel harmonizáló emberi környezettel kapcsolatos tudatosság növelése érdekében, szükséges a helytörténeti nevelés és az összegző szemléletű ökológia-képzés erősítése a helyi közoktatásban.

Magyarországon a környezeti tudatosság – sajnos – még nagyon alacsony szinten áll. Elég csak a rengeteg illegális szemétkerakásra gondolni. Jövők szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal magasabb szintre emeljük. Felnőttkorban már nagyon nehéz a környezethez való viszonyt megváltoztatni, ezért meghatározó – a családon kívül – az iskola és az óvoda szemléletformáló szerepe. Sőt, az oktatási intézményekben megismert szemléletet a gyerekek hazaviszik, ez jó esetben némi változást eredményez szüleik gondolkodásmódjában is. A természet tiszteletére való nevelést a kisgyermek születésétől kell kezdeni. Értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését (nem személtelünk, nem tépjük le a virágokat, rendben tartjuk környezetünket stb.) el kell végezni. Jó esetben ez a családban így történik. Ha nem, az óvodai nevelés hivatott ezt a hiányosságot pótolni. Az óvodák pedagógiai programjának fontos eleme kell, hogy legyen a környezeti nevelés.

Az általános iskola az alsó tagozatában a környezetismeret és az osztályfőnöki órák keretében van lehetőség a környezet- és természetvédelem kérdéseivel foglalkozni. Az osztálykirándulások, a természetben - pl. erdőben, vízparton - megtartott órák az ott szerzett élmények segítségével hozzájárulhatnak a szemlélet elmélyítéséhez.

Felső tagozatban a földrajz, a biológia, a kémia, a fizika és az osztályfőnöki órák az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan keretet adnak a környezetvédelem kérdéseinek már elmélyültebb, de a gyerekek életkorának megfelelő szintű tárgyalására. A szaktárgyi órákon kívül érdemes ökológiai szakkört szervezni. Terepen végzett megfigyelések, téli madáretetés, savas eső programba való bekapcsolódás, önálló kiselőadások tartása, stb. színes program lehet az érdeklődő tanulók számára.

Ha módjában áll az iskolának, - esetleg önkormányzati segítséggel - érdemes iskolakertet kialakítani, melyben különböző növényi társulások bemutatására, tanulmányozására van lehetőség. A tápanyag utánpótlás biztosítására ki lehet egy kisebb komposztálót is alakítani (Ezzel a szelektív hulladékgyűjtés is részben megalapozható.) Az elemgyűjtő edények kihelyezésével bővíthetjük a szelektíven gyűjtött hulladékok körét. Régóta jól működő tevékenység az iskolák által szervezett papírgyűjtés. Ez sokszor kiegészül a fém hulladékok gyűjtésével is.

Az allergiás, asztmás megbetegedések számának rohamos emelkedése kapcsán a figyelem középpontjába kerültek az allergizáló polleneket termelő növények, főleg legagresszívebben ható képviselőjük, a parlagfű. Nagyon fontosak a kistérségi, települési szinten szervezett parlagfű-mentesítési akciók is. Ebben is szerepet vállalhatnak az iskolák. Akár osztályok közötti, egyéni verseny is hirdethető, melyben a legtöbb növényt begyűjtők jutalma, pl.: osztálykirándulás, kerékpár, különböző sporteszközök, stb. lehet. A parlagfű-mentesítési akció kiterjeszhető a felnőtt lakosságra is, a begyűjtött parlagfűért cserébe virágpalántákat, cserjéket esetleg facsemetéket is adhat az önkormányzat. (Ezek származhatnak a környékbeli kertészetek felajánlásaiból is.)

Évente egy-két alkalommal a település közterületein az elhagyott hulladékok összegyűjtésébe is bevonhatók a diákok.

Az Erdei Iskola program kihasználásával a közoktatási intézmények tantárgyi keretek között történő környezeti nevelése különleges élményt és összetartó erőt jelent tanulóknak és

pedagógusnak egyaránt. A tanulók játszva tanulhatják meg a közvetlen környezetükben zajló biológiai-ökológiai folyamatokat, ismerhetik meg azok élővilágát. A környezeti nevelés jelentősége mindannyiunk erkölcsi felelőssége is, hiszen csak úgy őrizhetjük meg jelenlegi értékeinket, ha egyedeit bemutatjuk, felismerését lehetővé tesszük. A helyi védett természeti területek kitűnő helyszínei a bemutatásnak. Ezekon a helyszíneken előzetes tanulmányokat követően a tájlesztétikai követelményeknek megfelelően és kapcsolódva a meglévő infrastruktúrákhoz - a tulajdonosi érdekekkel összhangban - bemutató táblák, túraösvények kialakításával Szentes Város Önkormányzata sokat tehet a természeti értékek bemutatásáért tett célok elérésében. Mindemellett ezek kiépítésével a város turisztikai potenciálja is növekedni fog.

Számtalan lehetőség kínálkozik még a felsoroltakon kívül is a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a pedagógusok és a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg.

6. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET SWOT ANALÍZISE

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
☺ A peremterületeken és a családi házas területeken rendezett a környezet	☹ A tömbházas területeken rendezetlen környezet
☺ A város ép és háborítatlan természeti környezete, természetvédelmi területek	☹ Városkapuk rendezetlensége
☺ A védett területek csatornázottsága megoldott	☹ Békésszentandrás-Szarvas-Szentes háromszög Magyarország legszárazabb vidéke
☺ A szántóföldeken szigetszerűen elhelyezkedő kunhalmok	☹ A védelemre érdemes természetközeli területek további feltárásának és védelem alá vételének hiánya
☺ Szilárd burkolatú úthálózat	☹ Ligetek, ártéri erdők hiánya a csatornák és az utak mellett
☺ Az ivóvíz hálózat és a szennyvízelvezető csatornarendszer teljes kiépítettsége	☹ Vízsint ingadozás az öntözés felhagyásával, az ott élő fajokra káros
☺ Teljesen kiépített közvilágítási hálózat	☹ Medencés kikötő hiánya a Tiszán
☺ Gazdag hévíz készlet	☹ A város környéki infrastruktúra nem elég fejlett
☺ Nagy múlttal rendelkező szántóföldi növénytermesztés	☹ Kerékpárutak kiépítettségének mértéke még nem elegendő
☺ Jó minőségű szántóföldek	☹ A Kurca-főcsatorna vízminősége nem megfelelő
☺ Jó minőségű levegő	☹ Bányatavak rossz vízminősége
☺ Várost elkerülő út megléte	☹ Közös közmű –alagút hiánya
☺ Ipari Park (ipari tevékenység kizorol a városból)	☹ A teljes szelektív hulladékgyűjtés, -kezelés, -újrahasznosítás feltételei hiányosak
☺ Környezet- és település-tisztaságvédelem helyi szabályozása	☹ Hulladék lerakó közelgő bezárása (2009. dec. 31.)
☺ Tisza folyó és Kurca-főcsatorna, mint felszíni vizek és ökológiai zöldfolyosók	☹ Ivóvíz-minőségi EU előírásoknak való megfelelés
☺ Szakmai humán erőforrás	☹ Alternatív energia felhasználásának elterjedése
☺ Korszerű gyepmesteri telep	

	<ul style="list-style-type: none"> ☹ Számos, keskeny zöldfelületű szűk utca ☹ Utcai sorfák rossz egészségi állapota, nem egységesen fásított utcaképek ☹ Alacsony erdősültségi területi mutató
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ☺☺ A Kurca-főcsatorna további kotrása ☺☺ Összefogás a Kurca-főcsatorna vízminőség javítása érdekében ☺☺ Kurca-főcsatorna és partjai teljes hosszában tájvédelmi körzetté nyilvánítása ☺☺ Kurca-főcsatorna élővé tétele ☺☺ Helyi természetvédelmi területek növelése, a már meglévők puffer területének kiszélesítése ☺☺ Ökológiai folyosók kijelölése (Kurca – főcsatorna- Veker-éri főcsatorna – Kórógy-ér - Tőke-ér – Mágocs-ér – Ludas-ér parti sávjai) ☺☺ Pályázati források kihasználása ☺☺ Védett területek megfelelő feltárása, ökoturizmusra való alkalmassá tétele ☺☺ A földhasználat átgondolása (művelési ág váltások, ösgyepek visszaállítása, parlagon hagyott területek csökkentése, parlagfű irtás, erdősítés) ☺☺ Tájsebek begyógyítása (felhagyott bányagödrök) ☺☺ A Tisza nyújtotta szállítási lehetőségek kihasználása (Csongrádi vízlépcső megépítése, Duna-Tisza csatorna) ☺☺ A termálvíz jobb kihasználása ☺☺ Termál csurgalékvíz elvezető nyomócső építés (Kurca tehermentesítése) ☺☺ Lakossági szennyvízcsatorna bekötések számának növekedése ☺☺ Kossuth utca forgalom csillapítása ☺☺ Északi elkerülő út megépítése ☺☺ Komposztáló bővítése ☺☺ Szeméttelpek rekultivációi ☺☺ Bioetanol- és biodízel üzem létesítése ☺☺ Alternatív erőforrások kihasználása (napfény) ☺☺ Biomassza erőmű létesítése ☺☺ Szelektív hulladékgyűjtés és hasznosításának fejlesztése ☺☺ Fásítási program folytatása ☺☺ Parkok rendezése, újak létesítése ☺☺ Csapadékvíz elvezető rendszer felújítása ☺☺ Kerékpárút hálózat fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ☹ A Kurca-főcsatorna állóvíz, a kotrás után néhány évvel újra eliszaposodhat ☹ A nem megfelelő csurgalékvíz kezelés tovább rontja a Kurca-főcsatorna vízminőségét ☹ Érdekkülönbségek további növekedése a Kurca-főcsatornát érintően a tulajdonosa, kezelője és a környezetvédelem között ☹ A védett területek nem megfelelő használata: talajerózió, fajok csökkenése ☹ Invázió fajok megjelenése a természeti- és természetközeli területeken ☹ Fapótlások elmaradása ☹ Létszámában szűkülő mezőgazdaság ☹ Szántók parlagon hagyása ☹ Még több nadrágszík parcella kialakulása ☹ Szennyvíz tisztító üzem elavultsága ☹ Illegálisan bekötött, udvarokból bevezetett csapadékvíz elvezetők ☹ Illegális hulladék lerakók számának növekedése ☹ Zöldmezős beruházások növekedése ☹ Alternatív erőforrás beruházások elmaradása ☹ Közterületi vandalizmus és lopások erősödése ☹ Éghajlatváltozás okozta növénypusztulások ☹ Belvíz járta területek növekedése ☹ A lehetőségek kihasználására, megvalósulására az anyagi forrás elmaradása ☹ Parlagfüves területek bővülése, az allergiás megbetegedések számának növekedése ☹ Az állattartó telepek trágyatárolóinak korszerűsítéseinek elmaradása

☺☺ Csendes övezet kialakítása ☺☺ Környezeti nevelés, lakossági környezetvédelmi akciók szervezése ☺☺ Tanyás tájképek megőrzése (régiek védelme, újak építése)	
---	--

7. CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK A TELEPÜLÉS KÖRNYEZETVÉDELME ÉRDEKÉBEN

7.1. Környezetvédelmi célok, feladatok

A környezetvédelmi program célja a települési környezet megóvása. Minden környezetvédelmi tevékenység szakmai felkészültséget, tájékozottságot igényel. Nem elegendő a közismert (általában a legsúlyosabb) környezeti problémákkal foglalkozni. A környezeti gondok sajátja, hogy megoldásuk rendszerint hosszú távú gondolkodást és következetes, tartós cselekvéseket igényel.

A természetben minden mindennel összefügg. Egy-egy elem változása kihat a többi elemre, végül az egységes egészre, benne az emberre is. **Az ember és a környezete egy.** Az egyik pusztulása a másik veszét hozza magával. Amikor ezt gazdasági szempontok alapján megértjük, hibáinkat, mulasztásainkat felismerjük, megeshet, hogy már késő lesz.

Hogy ezt elkerüljük, célokat határoztunk meg, a célok mellé, pedig hozzárendeltük a helyi szintű speciális feladatokat. Egy-egy feladat elvégzése több meghatározott cél eléréséhez is vezethet.

7.1.1. Levegőtisztaság-védelem

Cél:

- A település jó minőségűnek mondható levegőtisztasági-állapotának fenntartása.
- A talaj-eredetű portterhelés csökkentése.
- A fűtésből származó légszennyezés mérséklése.
- A mezőgazdasági tevékenységből származó bűzszenyezések csökkentése.
- Az ipari eredetű szennyezőanyag kibocsátások megelőzése, csökkentése.
- A diffúz légszennyező források kibocsátásának csökkentése.
- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése.

Feladat:

- A tömegközlekedés gépjárműállományát korszerűsíteni szükséges kisebb szennyezőanyag kibocsátású járművekkel.
- Kerékpárút-hálózatok kiépítése, összefogva, más települések önkormányzataival. Belterületi és kistérségi kerékpárút-hálózat bővítése.
- Az ipari eredetű kibocsátó vállalkozások kihelyezése az Ipari Park területére, illetve a településszerkezeti tervben e célra kijelölt
- Imisszió mérőhálózatot kiépítése a környezeti levegő minőségének megfigyelésére az országos hatáskörű szervekkel együttesen.
- A település közigazgatási területén belül előnyben kell részesíteni a növényzettel borított, parkosított zöld területek nagyságának növelését.

- Meg kell szervezni a parlagfű irtását. A parlagon hagyott területek tulajdonosait fel kell kutatni, jogi eszközökkel élve el kell érni a területek karbantartását.
- A mezőgazdasági táblák közötti területeken védelmi céllal fák telepítése a defláció csökkentése érdekében
- Érvényt kell szerezni a tarló, -avar, - és egyéb hulladék égetések megszüntetésének.
- Kerülni kell az allergén fajok telepítését.
- További elkerülő út építése.
- Tovább kell fejleszteni a város forgalom csillapítását.
- Alternatív energia használatát előnybe kell részesíteni

7.1.2. Vízvédelem

A felszíni vizek minőségével kapcsolatos célok:

Cél:

- A felszíni vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme.
- A felszíni vízfolyások, tavak vízminőség-romlásának megakadályozása.
- Az élővízbe bevezetett szennyvizek által okozott szerves-anyag terhelés csökkentése az eutrofizáció mérséklése céljából.
- A vízelvezető csatornák vízminőségének javítása.
- Felszíni vízfolyások természetes víztisztulásának biztosítása

Feladat:

- A szennyvízcsatorna-hálózatra való lakossági rákötések ösztönzése
- A csapadék- vízelvezető csatornák kitisztítása, állapotának javítása, az illegális lakossági rákötések felszámolása.
- A felszíni vízfolyások vízminőségének folyamatos ellenőrzése az országos hatáskörű szervekkel összhangban.
- A Kurca-főcsatornán fel kell tárnai a még meglévő illegális szennyvíz becsatlakozásokat és illegális hulladék lerakásokat. Ezeket meg kell szüntetni és szükség szerint szankciókat alkalmazni.
- A Kurca főcsatornához tartozó erek, mellékcsatornák folyamatos karbantartása, vízminőségük ellenőrzése.
- Bioremediációs program folytatása a Kurca-főcsatornán
- A Kurcán szükség esetén a frissvíz utánpótlásáról való gondoskodás.
- Vízfelszínen úszó oxigén dúsító szökőkutak telepítése a Kurca Szentés város belterületi szakaszán.
- Parti nádsávok meghagyása, parti sávok fásítása.
- Termál elfolyó vizek kivezetése a Tiszába.
- Szennyvíztisztító telep korszerűsítése.

A felszín alatti vizek minőségével kapcsolatos célok:

Cél:

- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése.
- A nitráatterhelés csökkentése.
- A földtani közeg, a felszín alatti vizek további terhelésének elkerülése.
- A vízháztartás egyensúlyának kialakítása és megőrzése érdekében a felszín alatti vízkészletek felhasználásának mérséklése.
- A sérülékeny vízbázisok területén a védősávok és védőidomok fokozott ellenőrzése, védelme.

Feladat:

- Termálvíz gazdaságos felhasználása.
- A szennyvízcsatorna hálózatra való lakossági rákötések számának növelése.
- A szippantott szennyvíz leürítés ellenőrzése, az illegális leürítések felszámolása.
- Ivóvízbázisok fokozott védelme.
- Hulladék lerakók rekultiválása.

7.1.3. Földvédelem

Cél:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A parlagon maradt területek hasznosítása (a termőföldterület csökkenésének minimalizálása).
- A környezeti károkozás lehetőségeinek csökkenése.

Feladat:

- A hulladéklerakók rekultiválása
- Mezőgazdaságilag kevésbé hasznosítható területeken a viszonyoknak megfelelő hasznosítás (gyepesítés, erdősítés, vizes élőhelyként való hasznosítás)
- Védelmi növényzet telepítése (talaj- és tájvédelmi fásítás)
- Védett, illetve érzékeny természeti területek védelme.
- Ár- és belvízvédelmi művek korszerűsítése. (Különösen a vízelvezető-rendszerek esetében).
- Megfelelő belvizek elleni védelem.

7.2. Települési és épített környezet védelme

7.2.1. A települési környezet védelme

Cél:

- Egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása.
- Helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletek elkészítése, ill. felülvizsgálata.
- A lakosság, a civil szervezetek bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.

7.2.1.1. Települési környezet tisztasága

Cél:

- A település köztisztaságának javítása.
- Köztéri rongálások visszaszorítása.

Feladat:

- Kommunális szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása.
- Szelektív hulladékgyűjtés rendszer kibővítése.
- A köztisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.
- Illegális hulladék lerakások felszámolása.
- Városi közterületi takarítási akciók szervezése.

7.2.1.2. Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem

Cél:

- Csapadékvíz-elvezetés megoldása, a település védelme az esetleges bel- és árvizektől.
- Közterületek, utak minőségének megóvása valamint javítása

Feladat:

- Csapadékvíz-elvezető rendszerek felújítása, a víz folyamatos lefutásának biztosítása az egyes befogadókig.
- Csapadékvíz-befogadók állapotjavítása, szükség szerint újak létesítése.
- Ár- és belvízvédelmi művek korszerűsítése.
- A csapadékvíz-elvezető árkokba történő illegális szennyvíz bevezetések felmérése és mielőbbi megszüntetése.
- Nyílt árok rendszer befedésének megakadályozása.

7.2.1.3. Ivóvízellátás

Cél:

- Meglévő vízkészletekkel való gazdálkodás, biztonságos vízellátás.
- Hálózati vízvesztesség csökkentése.
- A meglévő és még üzemelő vízadó kutak minőségének megőrzése, illetve javítása.

Feladat:

- Az ivóvízhálózat-rendszer műszaki felmérése, hibák feltérképezése.
- Időszakos vezetéki rekonstrukciók betervezése, megvalósítása.
- A kutak védőterületének fokozott ellenőrzése, szennyezésektől való megóvása
- Aktív részvétel a Dél-alföldi Regionális Ivóvízminőség - javító Programban.

7.2.1.4. Energiagazdálkodás

Cél:

- Energiafelhasználás csökkentése.
- Alternatív energia felhasználás kiterjesztése

Feladat:

- Beruházásoknál az energiatakarékos technológiák megvalósításának támogatása.
- Utólagos hőszigetelések, energia-megtakarítást eredményező beruházások.
- Megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, ezek alkalmazása.
- A panel program folytatása.

7.2.1.5. Zöldterület-gazdálkodás

Cél:

- Esztétikusabb települési környezet kialakítása és fenntartása.
- Zöld felületek minőségi- és mennyiségi növelése.

Feladat:

- Zöldterületek mennyiségének megőrzése, növelése, parkosítás.

- Utak melletti védőfásítások, zöldsávok megvalósítása. (A talaj defláció elleni védelmét is biztosítják, emellett „*ökofolyosót*” képezve a zöldhálózat fontos elemei.)
- Meglévő zöldfelületek minőségének javítása, a lakossági igényekhez való igazítása.
- Virágos területek megnövelése (pl.: iskolai, óvodai program segítségével, lakosság bevonásával)
- Környezetszépítő versenyek szervezése.
- Új Életfa ajándékozás az új szülött gyermekeknek, és a Nagymama program (virágpalánta osztás a nagymamák között) hagyományának fenntartása.
- Játszóterek létesítése, meglévők fejlesztése.
- Mezőgazdasági művelés alá vont területek szélein fasorok, védősávok telepítésének ajánlása a tulajdonosok irányába.
- Erdőterületek növelése.
- Öshonos növényfajok alkalmazásának ösztönzése.
- Szárazságtűrő növényfajok telepítése.
- Öntözött parkfelületek növelése.
- Városkapuk rendezése.
- Egységesen fásított utcaképek kialakítása.
- Zöldfelületi kataszter elkészítése.

7.2.1.6. Közlekedés

Cél:

- Kül- és belterületi úthálózat fejlesztése.
- Teljes kerékpárút-hálózat kiépítése.
- Városközpont forgalom-csillapítása.

Feladat:

- Forgalomtechnikailag nem megfelelő csomópontok átépítésének kezdeményezése.
- Kossuth utca forgalom-csillapítása.
- Folyamatos járda-felújítások.
- Parkolók létesítése
- Meglévő utak korszerűsítése, szilárd útburkolatok folyamatos karbantartása..
- Útszakaszok felújításánál, átépítésénél csak kiemelt szegéllyel ellátott utak építése.
- Az utak mentén zöldsáv kialakítása.
- A kerékpárút-hálózat kistérségi szinten történő megtervezése, pályázat benyújtása.
- A tömegközlekedés fejlesztése során a környezetkímélő megoldások előnyben részesítése.

7.2.2. Épített környezet védelme

Cél:

- Esztétikus, kultúra- és hagyományőrző, a lakosság igényeit kielégítő épített környezet biztosítása.

Feladat:

- Épületek állagának ellenőrzése.
- A településrészek, ősi településközpontok, településmagok felújítása, fokozott védelme.
- Kossuth utca rehabilitációja, pályázat benyújtása.
- Egyedi védelem alatt álló épületek szükség szerinti renoválása.
- Petőfi Szálló felújítása.

- Történelmi, néprajzi, településképi szempontból további értékes épületek védelem alá vonása.
- Országos jelentőségű műemlékek helyreállítására való törekvés (jégverem és góré állagmegóvása)

7.3. Természet- és tájvédelem

Cél:

- Biodiverzitás fenntartása.
- Település környezeti- és természeti értékeinek védelme, fenntartható használata.
- Helyi védettségű területek megőrzése.
- A természetvédelem igényeinek, érdekeinek szem előtt tartása a fejlesztések során.
- A Kurca-főcsatorna és partjai teljes terjedelmében tájvédelmi körzetté nyilvánítása.
- A település turisztikai vonzerejének növelése a tájvédelemmel egybekötve.
- Tanyás tájképek megőrzése (régiek védelme, újak építése)
- Ökológiai folyosók kijelölése (Kurca-főcsatorna Veker-éri főcsatorna – Kórógy-éri főcsatorna - Tőke-ér – Mágocs-ér – Ludas-ér parti sávjai)

Feladat:

- További védendő természeti és egyéb kultúrtörténeti értékek feltárása, nyilvántartása (Szentesi Kórház 16 hektáros parkja, Lapistó-Fertő, Mucsi-hát, József-szállás, Kutasi-gyep, Ecseri-legelő, Tőkei-puszták, József-szállás).
- A védett –illetve védendő- természeti értékek fenntartása, folyamatos értékmegőrzés.
- Az Érzékeny Természeti Területek, a NATURA 2000 területek figyelembe vétele a hatósági engedélyezési eljárások és az önkormányzati beruházások, fejlesztések során.
- Erdő- és fasortelepítések.
- Invázió fajoktól való mentesítés, őshonos fák telepítése.
- A tájsebek rekultiválása (Zsoldos tavak környezetrendezése).
- Mezőgazdaságilag kedvezőtlen területek ökológiai szempontú hasznosítása (gyepesítés, erdősítés)
- A fejlesztési-, rendezési tervek készítése, felülvizsgálata során a tájvédelmi szempontok kiemelt figyelembevétele.
- Parkok kialakítása, erdei iskolák létrehozása.

7.4. Az emberi egészség védelme

Cél:

- Már a fogantatástól kezdve biztosítani az egészséges élet lehetőségét mindenkinek. A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés alapvető színterévé.
- A folyamatosan növekvő számú idős lakosság életminőségének javítása.
- A társadalomból kirekesztett csoportok - romák, fogyatékosok, hajléktalanok - egészségi állapotának javítása.
- A mindennapi élet színterein a településeken, az oktatási intézményekben, a munkahelyen, valamint az egészségügy intézményeiben megvalósuljon az egészséget támogató politikai gyakorlat, hatékonyan érvényesüljenek az egészségfejlesztés, betegségmegelőzés.
- ..A szabad levegőn való mozgás (gyaloglás, kocogás, labdajátékok, futás, teniszezés, stb.) ösztönzése.

Feladat:

- Az egészségüggyel foglalkozó civil szervezetek támogatása
- Kerek asztal-beszélgetés az Önkormányzat, egészségügy, ÁNTSZ, oktatás, szociális terület, lakásügy, munkaügy, környezetvédelem, civil szervezetek, egyház, sajtó részvételével.
- A média hatékony bevonása az egészségfejlesztési programba.
- A települések egészségfejlesztési koncepciójának kialakításába be kell vonni a civil és üzleti szférát.
- Az egészséges munkahelyekért mozgalom kiszélesítése.
- Az oktatási intézményekben megfelelő súllyal jelenjen meg az egészségfejlesztés.
- Az egészségügyben a gyógyító munka mellett kapjon nagyobb figyelmet a megelőzés.
- ..Mozogj többet a szabadban akciók szervezése, ezzel párhuzamosan a szabad téri sportolás lehetőségének fejlesztése (tenispálya korszerűsítés, futópálya a Ligetben, erdei tornapálya a Ligetben, BMX pálya, stb.)

7.5. Hulladékgazdálkodás

Cél:

- Környezetterhelés csökkentése.
- A hulladékok keletkezésének megelőzése.
- A keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentése.
- A hasznosítási arány növelése.
- Korszerű hulladékkezelés és –hasznosítás kialakítása.

Feladat:

- A hulladékgazdálkodási tervben szereplő előírások teljesítése.
- A helyi közszolgáltatásokra vonatkozóan önkormányzati rendelet megalkotása, a meglévők felülvizsgálata.
- A Dél – Kelet Alföldi Régió Hulladékgazdálkodási Rendszer (DAREH) Önkormányzati Társuláson belül a KEOP - 2.3.0 - A települési szilárd hulladéklerakókat érintő térségi szintű rekultivációs rendszerek kialakítása pályázati benyújtása.
- KEOP - 1.1.1 - Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek fejlesztése pályázat keretében egy átrakó állomás létesítésére pályázat benyújtása.
- Hulladék udvarok létesítése.
- Városi takarítási, lomtalanítási akciók szervezése.
- Az inert hulladékok újrahasznosítását célzó vállalkozások ösztönzése.
- Illegális hulladék lerakók megszüntetése.
- Zöld szám létrehozása (illegális hulladék lerakás, illegális szennyvíz-elvezetés, stb. bejelentése).

7.6. Zaj- és rezgés elleni védelem

Cél:

- Lakó területek zajterhelésének kiküszöbölése.
- A lakosság nyugodt pihenésének biztosítása.

Feladat:

- Zajvédő (erdő) sávok telepítése.
- A telephelyek, ipari tevékenységek kiszorítása a lakó övezetekből.

- Csendes övezetek kijelölése (Széchenyi liget, oktatási intézmények, egészségügyi intézmények, lakóövezetek)

7.7. Szemléletformálás

Cél:

- A lakosság környezettudatos szemléletének kialakítása.

Feladat:

- Lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe.
- Lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról. (Helyi média, hirdetés, stb.)
- A környezetvédelmi tudati nevelés beépítése a helyi oktatásba. (Iskola, óvoda)
- Környezetvédelmi lakossági akciók szervezése (hulladékgyűjtési, takarítási, stb.)
- Környezetvédelmi célú rendezvények megvalósítása.
- Civil szervezetek környezetvédelmi tevékenységének elősegítése.

8. TERVEZÉS

A korszerű környezetpolitika előrelátó, célorientált és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és az ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel. A helyi szintű fejlesztések, beruházások tervezésénél a számításba vehető alternatívák feltárása révén lehetőség nyílik kiválasztani a környezetre legkisebb kockázattal járó megoldásokat.

Gondos tervezéssel a költségek meghatározásával a szükséges pénzügyi források megteremtésére is mód nyílik.

A települési környezet megóvásának és javításának fontos eszköze a helyi szabályozás, melyben érvényesülnie kell a "szennyező fizet" elvnek.

A tervezés, a rendeletalkotás, az engedélyezési eljárások során a magasabb szintű jogszabályok naprakész ismerete elengedhetetlen. Mind e mellett gondot kell fordítani a folyamatos információk frissítésére az ismereteink gyarapítására.

A környezetvédelmi törvény külön fejezetben rögzíti a környezetvédelem gazdasági alapjait. A Nemzeti Környezetvédelmi Program által meghatározott gyakorlatot célszerű helyi szinten is folytatni, azaz a települési környezetvédelmi program esetében az éves költségvetés bizonyos hányadát közvetlen környezetvédelmi célokra évente meg kell határozni. A belső környezetvédelmi fejlesztési forrásokat ki lehet egészíteni pályázatok útján megnyert forrásokkal. A pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérésének a sikeres pályázat megírásának feltétele a jól képzett szakember gárda.

A környezetvédelmi dologi kiadásokra (tanulmánytervek készítése, mérések, állapotfelmérések, környezeti és környezet-egészségügyi adatok nyilvántartása, informatikai háttér biztosítása stb.), mint szakfeladatra, évente külön költségvetési keretet kell meghatározni.

A környezetvédelmi célú fejlesztésekre, nagy beruházásokra évente külön fejlesztési keretet szükséges biztosítani.

Szentes Város Környezetvédelmi Programja összhangban van a Csongrád Megyei Környezetvédelmi Programmal, Szentes Város Településfejlesztési Konceptiójával és Szentes Város Településszerkezeti Tervével.

A település környezetének védelmét hivatottak szolgálni a következő helyi rendeletek:

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testülete 35/1997. /XI.28./ KT számú rendelete a helyi környezetvédelmi alap létrehozásáról és az alappal való gazdálkodásról

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testülete 35/1997. /XI.28./ KT számú rendelete a helyi környezetvédelmi alap létrehozásáról és az alappal való gazdálkodásról

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testülete 21/1993./XI.19./KT rendelete a környezetvédelem helyi szabályairól

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testülete 27/1993./XII.17./KT. rendelete a közterületek és közterület jellegű területek használatának egyes városképi, köztisztasági és építésügyi előírásairól

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testületének 19/1996./VI.21.) KT számú rendelete a Magyartés-Zalotai természetvédelmi terület védetté nyilvánításáról

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testületének 32/2003. /XII.5./KT. rendelete az épített örökség védelmének helyi szabályozásáról

Szentes Város Önkormányzata Képviselő-testületének 39/2007. /XII.29./ rendelete a Széchenyi liget, mint helyi jelentőségű védett természeti terület védettségének fenntartásáról